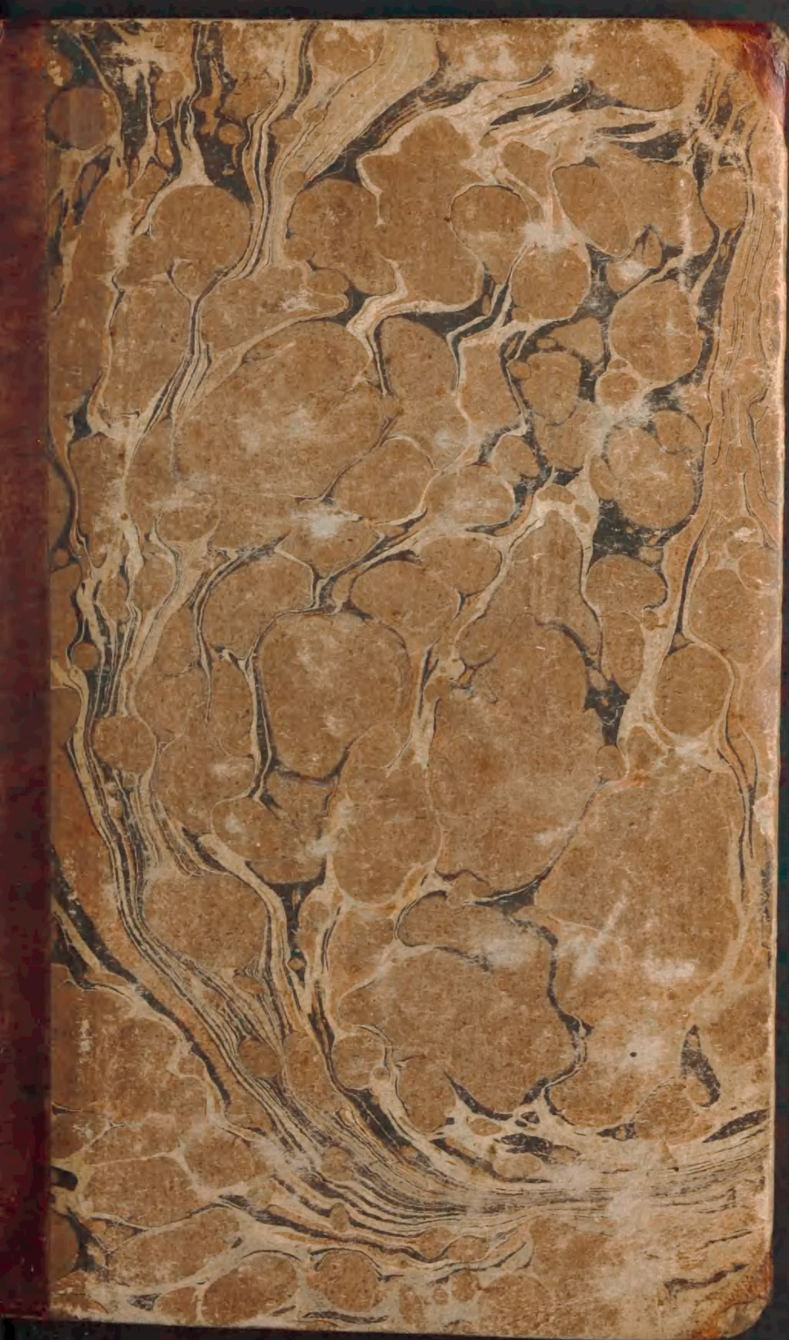

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 53 8°
1 1 53 0 8 00689 2

BIBLIOTHECA REGIA · HAFNIENSIS ·

Danske og Norske historiske Mindesange,

samlede

og

med oplysende Indledninger

udgivne

af

K. L. Rahbek,
Prof. og Ridder af Dannebrogen.

Til dette Brug fik Harpen Tone
Og Mandens Hierte Følsomhed.
Edv. Storm.

Kiøbenhavn, 1810.
Forlagt af Boghandlerne Thoring & Colding
trykt hos E. M. Cohen.

Landsfaderen

Dannemarks og Norges

Konge

Frederik den Siette

af

taknemmelig Borgerhengivenhed

allerunderdanigst

helliget.

Til Læseren.

Heltesang og Heltefærd have fra de ældste Dage vandret Haand i Haand her i Norden, begge nedregne deres Herkomst fra Odin ɔ: fra den Aand, der fra Arilds Tid har været over vore Forfædre; ingensinde har denne Aand været uddød, om den end nu og da syntes dysset i Dvale; og ligesom Aarbøgerne i fortløbende Kiæde bevare Minder af Nordboers Heltemod og Fædrelandskiærlighed, saaledes brammer ogsaa Digtestammen med Skud paa Skud fra Regner Lodbrogs og Biarkes Sange til Niels Ebbesens, fra denne til Sangen om Fredrik den andens Ditmarsiske Tog, og atter fra denne og til vore Dage. Af de ældre blandt disse Fædrelandsminder tænkes der i nærværende Øieblik alvorlig paa at tilveiebringe den saa ofte ønskede og æskede Samling; men at ogsaa de nyere og nyeste have Adkomst og Trang til at samles, vil sikkerlig ingen kalde

i Tvivl, der paa den ene Side erkiænder deres Værd, og paa den anden erindrer, hvorledes de ere omspredte deels i Tidsskrifter, deels i andre Samlinger, der alt for længe siden ere komne vort Læsepublikum af Minde og Hænde, deels i Forfatternes samlede Digterværker, der, som man veed, alt for tit endnu mere end andre Skrifter ere underkastede Bøgers alt for sædvanlige Skiæbne

at læses og lægges paa Hylden,

endda lykkelige, naar de ei henlægges ulæste, og det endog paa den urigtige Hylde, Kram-bodens, isteden for Bogstuens.

At der forved enhver af disse Sange er sat en kort, som oftest af vor O. Mallings herlige Fortællinger om vort Fædrelands Hæ-dersdaad taget, historisk Indledning som Hiem-mel for deres Troværdighed og Hæderlighed, forekommer mig overeensstemmende med den Idee en af vore ved Indsigter og Patriotisme lige hæderværdige Forfattere Prof. Engelstoft i sine Tanker om Nationalopdragelsen har yttret: at saadanne patriotiske Digte, især ogsaa popu-lære Nationalsange, forenede med Skoleunder-

viisningen i Fædrelandets Historie vilde give denne mere Liv, og efterlade mere Indtryk; og mere end eengang har jeg under Udarbeidelsen af denne Samling ønsket mig tilbage i den Stilling, der syv Aar udgiorde min Lykke, som Lærer for en videbegiærlig Ungdom, at jeg med en saadan Underviisning efter denne Ledetraad kunde giøre Forsøget. Hvad nysnævnte Forfatter tilraaber Fædrelandets Digtere: at ingen maa holde sig for viis, ingen for lærd, ingen for kiælen til at vandre ad denne Bane, paa hvilken saamange Roser ere at plukke, da vel ei alt Korn falder i god Jord, men ikke heller alt i den slette; naar kun Borgerdydens Sæd udstrøes, vil stedse en Deel bære Frugt; lader sig udentvivl med Føye anvende paa en saadan historisk Underviisning, og kan ieg ved denne Samling have været saa lykkelig at bidrage noget dertil, vil jeg trøste mig over, at

spiritus grajæ tenuis Camænæ

har nægtet mig som Digter efter Ønske at bidrage dertil.

Med Hensyn til en saadan Brug af denne Samling er det og, jeg har troet at burde følge

den chronologiske Orden i Henseende til de besiungne Begivenheder; ligesom jeg og giør mig det Haab, ei i denne Samling at have syndet imod den af tilanførte Forfatter med saamegen Føie anbefalede Varsomhed, enten ved at meddele Sange, der kunde ophidse den ungdommelige Indbildningskraft ved altfor prægtig Udmaling af enkelte Handlinger, hvis Efterligning i Utide foretaget let kunde volde større Skade end Gavn, mere fortiene Daddel end Roes, kunde slove Menneskehedens blide Følelser, og blive til Hinder for Nationalcharacterens ønskelige stigende Forædling; eller give Indbildningskraften en altfor eensidig Retning, og indtage Følelserne allene for een Art af Fortieneste, der maaskee glimrede mere; derfor staaer ogsaa her Thyre Dannebods, og Thorvald Vidførles og H. E. Bernstorfs og Hendrik Gerners, og Niels Lembaks Hædersſange ved Siden af Viggos og Niels Ebbesens, og Niels Juuls, og Tordenskiolds, og Mændenes fra anden April.

En sand Fortieneste af enhver, der elsker Fædreland og fædrelandsk Poesie, er Samleren

bevidst at have erhvervet sig i det, hans Ven Oehlenslåger har tilladt ham at pryde Samlingen med sin fra vor Foersoms Declamatorium bekiændte Mindesang over Helten Daniel Rantzou; lignende Tak skylder han den ham personlig ubekiændte Digter, der med saa ædel Velvillighed paa hans Ønske om nogle Forandringer, som kunde gjøre det i Tilskueren aftrykte Digt over Willemoes passende for denne Visesamling, skiænkede ham en ny Sang over denne Ædling, der lettelig torde findes at henhøre blandt Samlingens skiønneste. Ugierne har han seet det Haab glippe at kunne have forhøiet dens Værd ved en ny Sang over Helten Niels Juul fra vor patriotiske Guldberg, samt en ny Bearbeidelse af Nordboeskialdens Prams skiønne Vise om Bernstorf; — dog han smigrer sig, at giemt er ikke glemt; især da begge disse Løfter ere fra Mænd, hvis Varme for alt fædrelandsk og godt, og hvis Venskab for ham ligesaalidet kunne glemme, som glemmes.

O at han med samme Vished torde haabe, at disse her nævnte Digtere, at Dannebarden Thaarup, at Hr. Hendriks herlige Sanger, at

de flere ædle Skialde, der pryde Tvillingrigets Parnas, ved ligeledes at ihukomme en Valdemar, en fierde Christian, en Skram, en Hans Rostgaard, en Cort Adeler, en Christian August, og de mange øvrige Fædrelandets Helte og Ædlinge,

carent qui vate sacro

vilde snart giøre en ny Udgave af denne Samling fornøden!

Heltesang og Heltefærd have — saaledes begyndte Undertegnede denne Forerindring — fra de ældste Dage vandret Haand i Haand her i Norden! o at de til Nordens sidste Øieblik maatte samvandre saaledes, som uadskillelige Tvillingdøttre af samme herlige Moder, af den ægte ædle Nordboesaand, ved hvilken ene vi have været Alt, hvad vi nogensinde vare, og som Fædrelandet vel aldrig indstændigere har æsket af sine Sønner end i nærværende Øieblik.

Bakkehuus den 10 Sept. 1810.

K. L. Rahbek.

Indhold.

Dannevirke,

Dronning Thyre Dannebods Værk.

Thyre Dannebod — Kong Harald Blaatands Moder — levede, siger den danske Historieskriver Saxo Grammaticus, end med ham i Riget, da den tydske Keiser Otto i Kongens Fraværelse havde gjort et Indfald i Jylland. Hun var en forstandig og frimodig Qvinde med Raad og Daad, hvis som hørte til Kronens Ære og Bedste. Ligerviis som hun tilforn med Vaaben og Herreskiold havde forjaget de Svenske af Skaane, som de plagede med Skat og Tynge, saa tænkte hun nu ved sig selv, hvorledes hun kunde snildeligen finde et Middel at forbyde de Tydske paa den anden Side, at de skulde ikke indfalde udi Jylland, naar dem selv lystede. Thi lod hun opkaste en Vold fra Østersøen hos Schlesvig indtil Vesterhavet, og fortæller en Schlesvigsk Krønnike — ligesom nedenstaaende gamle Vise — at Skaaninger, Siælandsfarer og Fyenboer allene arbeidede paa Volden, og Jyderne førte dem Proviant til. Volden, som kaldtes Dannevirke, blev

med alle sine Skandser færdig paa tre Aar, til Beviis hvad Folk og Fyrster formaae, naar de eendrægtige samvirke til Fædrelandets Tarv.

Danmark! deiligst Vang og Vænge,
Lukt med Bølgen blaa,
Hvor de vakre danske Drenge
Kan i Leding gaae
Mod de Tydske, Slaver, Vender,
Hvor man dem paa Tog hensender,
Een Ting mangler for den Have,
Leddet er af Lave.

Belt af Guds Forsyn her henger,
Værges fleste Land,
Hvad man under Danmark regner,
Nyder Værn af Vand.
Ingen Nabo, som vil vinde,
Tør paa Danmark gaae i Blinde;
Fik vi Ledet hængt tilrette,
Landet skuld' vi tætte.

Midlfarsund os Fyen beskytter,
Samt hiin høie Klint
Indtil Giedsøer, ingen Rytter
Rider for gesvindt;
Guldborgssund for Lolland gierner,
Øresund vort Siælland tiener;

Hvert Land har sit eget Lukke,
Alt maa Jylland bukke.

Holster, Vagrer, Lyneborger,
Som en skadlig Flod,
Giøre Jylland mange Sorger,
Styrte meget Blod.
Hvo kan vende slig en Vane?
Det er Skam at lade rane
Saa vort Fæ, vort Gods, Formue;
Piil vi har og Bue.

Saa begyndte Dronning Thyre,
Ret kaldt Dannebod,
Tale til de Danmarks Styre,
Foresad med Mod.
Gabet kan vi vel tillukke,
Saa vi os ei lader pukke
Af hver fremmed Løbeskytte,
Os giæster for Bytte.

Fra Moradset vest ved Strande
Til Møsund i Slie
Vil vi os en Vold bemande,
Og gjør en snevr Sti.
Alt skal den os Orlov bede,
Som vi giennem skulle stede,
Ei skal hver der giennemfare
Med vor stiaalne Vare.

Det, som faldt i Hvermands Øre,
Og enhver bifaldt,
Lod sig af Kong Harald høre,
Taltes overalt.
Bud man over Riget sendte,
Hvo sig for en Dansk *vil kiende,
Mødte der med Vogn og Heste,
Volden at befæste.

Fra den østre Danmarksside
Kom de Skaanske skrap,
Siællandsforen her vil slide,
Ingen var saa knap;
Fynbo, Lolliken og Jyden,
Samt, hvo sadde næst ved Gryden,
Ingen sig da glemte hiemme,
Som det Værk kund' fremme.

Dannebod sig hiertlig glædde,
Da hun Skaren saae;
Sagde, vi om høit tør vædde,
Værket fort skal gaae.
Henter, Jyder! Ost og Kage,
Mens de Andre Muld maa age,
Jer Kost kan jer Umag spare,
Skal den Gierning vare.

Skaaningen begyndte grave
Først fra Kattegat,

Frem til Hallingsted, og lave
Volden høi og brat.
Fem Gang sex Fod blev den lavest,
Sex Gang otte Fod var ragest,
Sommesteds kun fyrretyve,
Som den bedst kund' blive.

Siællandsfar og Fynbo Resten
Giorde færdig snart;
Jyden skaffed Mad for Gjæsten,
Intet her blev spart.
Een Port paa hver hundred Favne,
Resten de lod Taarn ei savne,
Hvoraf Fienden ramte Skade,
Naar han tog til Stade.

At dessnarer færdes kunde
Det Værk med Behør,
Dronning Thyre lod af Grunde
Reise, som man kiør
Giennem Volden, sig et Bure
Paa det Værk at have Kure;
Rart sig noget ret vil føie
Under fremmed Øie.

Efter Ønske vorte Volden,
Dannevirke kaldt,
Som har mangen Tørning holden,
Før den slet forfaldt.

Lukket, sagde Dronning Thyre,
Har vi hængt, Gud Vængen hyrde!
At den ingen fremmed bryder,
Eller Hovbud byder.

Dannemark vi nu kan ligne
Ved en frugbar Vang,
Hegnet rundt omkring; Gud signe
Den i Nød og Trang!
Lad som Korn opvoxe Knægte,
Der kan frisk mod Fienden fægte,
Og om Dannebod end tale,
Naar hun er i Dvale.

Kiæmpeviser.

Fædrelandskierlighed.

Følgende herlige Fædrelandssang berører kortelig adskillige udødelige Prøver paa heltemodig Opoffrelse for Konge og Fødeland.

Den første blandt disse er den kiække Hialte; han var een af Dannerkongen Rolf Krages (see næste Stykke) kiækkeste og troeste Kiæmper; den Nat, da Rolf faldt, som et Offer for sin Svogers og Skattekonges Hiartvars Troløshed, var Hialte, som in-

gen Fare ahnede, gaaet hen til et Fruentimmer, han elskede; men da han der af det Bulder, der ledsagede Overfaldet, erfoer, hvad der var forhaanden, ilede han tilbage til Kongeborgen, forenede sig med de faa, der vare vaagnede, og kappedes at kiæmpe sig til de Døde ved deres myrdede Herres Side, og faldt mandeligen kiæmpende mellem dem.

Erkebiskop Absalon, Kong Valdemar den Stores tro Mand og Ven, der, ene til Kongens og Fædrelandets Fremtarv, vexelviis ombyttede Bispestaven og Sværdet med hinanden, fredede ikke allene vort Land mod de vendiske Sørøvere, for hvilke det en rum Tid havde været et Bytte, men angreb dem endog i deres eget Land, erobrede Rygen, et af deres Hovedsæder, der trodsede med sit velbefæstede Arkona, behandlede de overvundne med uvant Mildhed, men nødte dem at hylde Dannerkongen og antage den christelige Religion.

Hvad Kiøbenhavns Forsvar under Frederik den tredie, og Frederikshalds under Fredrik den fierde angaaer, da vil herom længere henne i denne Samling findes det fornødne.

Du Plet af Jord! hvor Livets Stemme
Steg første Gang fra spæde Bryst,
Hvor Himlen gav mig at fornemme
Det første Glimt af Livets Lyst,
Der, hvor jeg lærte Moder stamme

Og første Fied ved hendes Haand,
Der tændtes Gnisten til den Flamme,
Som brænder for mit Fødeland.

Og naar i Barndoms blide Dage
Til fremmed Egn vi løbe hen,
Med Længsel ilte vi tilbage
Til moderlige Hiem igien;
Hver Høi, hver Dal, som gav os Glæder,
Den blev vort Minde dyrebar,
Og henrykt Manden seer de Stæder,
Hvor han som Barn lyksalig var.

Fra Øst, fra West, mod Polers Ende,
Hvor en fornuftig Stemme lød,
De samme Luer varigt brænde,
Som Himlen, som Fornuften bød.
Ei Grønlands arme Søn vil bytte
Sit golde Field med kornrigt Land,
Et Marmorslot er ham hans Hytte,
Og Fieldet er hans Canaan.

Af denne ædle Lue brændte
De fordums Helte af vort Land,
Skiøndt de kun tvende Pligter kiændte,
At elske og at døe som Mand.
Saa glemte Hialte Elskerinde,
Og Fødelandet ene saae,
Og faldt for det; hans Troskabsminde
Som Bautastenen varigt staa!

Det bød dig, Absalon! at lægge
Din Stav, og gribe Sværd til Strid,
At bytte Klostrets lune Vægge
Med Telt i Landets Trængselstid;
Ei Storm ham skrækker, Mulm ham blinder,
Arkona føite Danmarks Ven,
Med Skiælven saae sin Overvinder,
Med Glæde Mennesket igien.

De danske Sletter, Norges Fielde
Har Minder om den Kiærlighed,
Hvorpaa Monarkens sande Vælde
Staaer fast i Feide og i Fred.
Kiær har vi Fædre, Ven, og Pige
Og Frugten af arbeidsom Haand,
Men over Alt skal Flammen stige,
Som brænder for vort Fødeland.

Du Troskabs Minde i vort Norden,
Urokkelige Fredrikshald!
Du trodsed Carls gientagne Torden,
Og tændte Lynet til hans Fald.
Paa Klippen som et Alter brændte
Et Offer for vort Fødeland;
Der Borgerkiærligheden tændte
For Landets Vel sin By i Brand.

O Kongestad! dit Seiersminde
Til Danskes sidste Slægt skal staae,

Det Land, Carl Gustav vilde vinde,
Bag dine svage Volde laae,
Men Borgerkiærligheden vinder,
Carl Gustav skiælver for sit Navn,
Hans Haab og Helte Gravsted finder
Omkring det frelste Kiøbenhavn.

Hver Dannemarks og Norges Pige
Skal henrykt synge deres Navn,
Hver Moder ofte Sønnen sige
Om Fredrikshald og Kiøbenhavn;
Og mens han lærer stamme Moder:
Han lære stamme: Fødeland!
At elske Mennesket som Broder;
Og Fødelandet som en Mand.

Brænd varigt i vort Dan og Norden,
Du Fødelandets Kiærlighed!
Giør Manden stærk i Slagets Torden,
Og nyttig i den gyldne Fred!
Vor Attraa Viisdoms Søn skal ære,
Alfader give Bifaldssmiil!
Den gode Borgers Navn at bære,
Er Maalet, som vi sigter til.

Th. Thaarup.

Troskab mod Kongen,

Viggo Blodhævneren.

Rolf Krage regjerede i Danmark, og Folket elskede ham. Han gav sin Søster Skulde til Hiartvar, sin Skattekonge i Sverrig. Skulde var ond og ærgierrig, og kunde ei finde sig i, at være sin Broder undergiven. Hun opæggede derfor Hiartvar til at afkaste Aaget. Hiartvar lod sig overtale; men offentlig torde han ikke angribe; thi Rolf var kiæk og stridbar, og trofaste Helte vare hans fortrolige. Det blev derfor overlagt at gaae lumsk til Værks. Hiartvar tillavede nogle Skibe, hvori han skiulede Stridsvaaben og bevæbnede Folk; med dem satte han over til Leire, som for at bringe sin aarlige Skat. Rolf formodede sig ingen Svig af sin Svoger, han glædede sig ved hans Komme, og anrettede et stort Giæstebud til hans Ære. Hiartvar stillede sig venlig og fortrolig an; men ud paa Natten, da Giæstebudet var forbi, og de danske havde lagt sig til Ro paa Slottet, gik Hiartvar til sine Skibe, udrustede sig, og kom med alle sine bevæbnede tilbage. Mørket befordrede deres skammelige Anslag. De kom ind, giorde Allarm, søgte først til Rolfs Sovested, og myrdede ham paa sit Leie. De danske vaagnede efterhaanden. De løbe alle til, og kappedes om at kiæmpe sig tildøde ved deres Konges

Side. Da Blodbadet var forbi, lod Hiartvar anrette et Giæstebud til Forfriskning for sig og sine grumme Medhielpere. Han pralede der af sin Seier og Overmagt, men maatte tillige beundre de danske Stridsmænds Troskab, og ønskede at kunde drage saadanne Mænd i sin Tieneste. Just som han talede derom, kom Viggo, den eneste af Rolfs Stridsmænd, der havde været tilstæde, og ei var faldet paa Stedet. Han gik til Hiartvar og bød sig til at tiene ham. Hiartvar blev fornøiet, og rakte ham et blottet Sværd, at han skulde røre derved, og efter Tidernes Skik tilsværge ham Troskab. Viggo, som ventede kun derefter, greb Sværdet, men giennemstak Forræderen i samme Øieblik. Hiartvars Folk løb frem for at falde ind paa ham. Han gav dem ikke engang Tid dertil, men løb dem selv hurtigen i Møde, og raabte: dræb mig kun; thi glad døer jeg nu, jeg har hævnet min Konge!

Rolfs Skattekonge feig og ræd
Ved Skatten stod.
Da Skulde svor: jeg følger med,
Og kræver Blod.
Og feige Hiartvar tog sin Skat
Og gik ombord,
Og lagde ind ved Mulm og Nat
I Issefiord.
Men Viggo har hævnet sin Konge.

Og Dannerkongen aabnede
Sit Leire brat,
Og tusinde Forrædere
Var Hiartvars Skat.
Rolf mødte Hiartvar giæstefri
Med Viin og Miød,
Og skiænkede, til Døden i
hans Bæger fløð.
Men Viggo o. s. v.

Da hvidsked Skulde hiertegram:
Har Hiartvar Mod?
Rolf fordrer Skat! aftvæt den Skam
I cimbrisk Blod!
Og Hiartvar svor; men gruede
For aaben Feldt,
Og dræbte lumsk den sovende
Berømte Helt
Men Viggo o. s. v.

Da vaagnede de danske Mænd
Forfærded op;
Og slog; men der var ti mod een
Halvnøgen Krop
De hug, og vidste neppe, hvem
De hug imod,
De faldt, og andre vaded frem
I deres Blod.
Men Viggo o. s. v.

Nu laae de der, og Hiartvar stod
Paa danske Liig,
Rolf! sagde han: her strømmer Blod,
Som elskte dig.
O! var der een, kun een igien
Saa tro mod mig,
O Rolf! som een af disse Mænd
De vare dig.
Men Viggo o. s. v.

Da raabte Viggo rasende:
Jo jeg er her!
Og jeg er tro, som alle de,
Ræk mig dit Sværd!
Og Hiartvar raabte: du endnu!
Saa sværg mig da!
Der er mit Sværd! men sværger du?
Han svared Ja.
Men Viggo o. s. v.

Jeg svær! I Hiartvars Mænd! I staaer
Tolv Gange tolv,
Og hører det! jeg svær, og slaaer,
Og hævner Rolf;
Og Sværdet giennem Hiartvar gik;
Ha lumske Flok!
Saa raabte Viggo, slaae og stik!
Nu har jeg nok.
Thi Viggo har hævnet sin Konge.

B. C. Bøye.

Troskab mod Kongen,
Thorvald Vidførle.

I Oldtiden, da Sørøveri var vore Forfædres Hovedbedrivt, hiemsøgte de i Særdeleshed Storbritannien, som de endelig under Knud den Store ganske underkastede dem. Paa et af hine Sørøvertog mod det nuværende Wallis, var Kong Svend Tveskiæg, der i Begyndelsen havde havt Fordele, og giort et stort Bytte, gaaet for langt fra sine Skibe op i Landet, hvor han blev omringet af saa stort et Antal fiendtlige Ryttere, at han ikke formaaede at staae imod. Han blev da fangen, bunden, og kastet i Fængsel, tilligemed Thorvald Vidførle, og mange andre fornemme og anseelige Mænd. Dagen efter kom en mægtig Hertug til Fængslet, for at tage Thorvald ud; thi da denne stedse viste sig fremfor Alle dristig i Striden, havde Krigsfolket lagt den Lov paa, at han skulde have en kostbar Ting forud af hver Fangst, af hvilket Fortrin han betiente sig til at udtage fornemme Mænds Sønner, hvilke han derpaa sendte tilbage; og havde han saaledes kort tilforn befriet den omtalte Hertug, der var fangen af Svends Folk, og sendt ham tilbage til hans Fader. Da nu Hertugen bad Thorvald at gaae ud, svor han paa, at han ingenlunde vilde giøre det, uden Kong Svend og alle hans Folk ogsaa blev fri, hvilket ogsaa Hertugen giorde for hans Skyld; og dette

vidnede Kong Svend siden ved et anseeligt Giæstebud, hvor han var tilstæde tilligemed tvende andre Konger; thi det skedte da ved Retternes Indbærelse, at en af Dravantøversterne sagde: at der vel aldrig nogensinde vilde blive et saa anseeligt Giæstebud, som dette, hvor tre saa mægtige Konger aade af eet Fad; da smilede Svend og sagde: jeg kiænder en udenlandsk Bondesøn, hvilken efter ret Vurdering er ei mindre berømmelig, og i ingen Maade ringere af Ære, end vi tre Konger tilsammen; og da herover opkom en stor Latter, fortalte han dem den hele Tildragelse med Thorvald.

Svend Tveskiæg havde sig en Mand,
Som Thorvald hed,
I Leding rask og bold var han,
Men blid i Fred;
Hans Snekker seiled' vidt om
Fra Havn til Havn,
Og giorde, hvorsomhelst de kom
Berømt hans Navn.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Han kiøbde Fanger, gav dem fri,
Og klædde dem;
Og sendte Mænd fra Slaveri
Til Huus og Hiem.

Og mangen Olding fik sin Søn,
Sin Alders Trøst,
Og mangen Mø sin Beiler skiøn
Sin Ungdoms Lyst.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

En ærlig Kamp var Thorvalds Fryd
Høit var hans Mod;
Men aldrig dypped' han sit Spyd
I Svages Blod.
Han fulgte Svend paa mangt et Tog
Med Herreskiold,
Og hans Nærværelse forjog
Al grusom Vold.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

De hidsed Seil i høien Raa;
Det var Kong Svend,
Han færdtes over Bølgen blaa
Med sine Mænd;
At giæste Bretland var hans Agt,
I Land han steeg,
Og Alting for hans Overmagt
Tilbageveeg.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Men Bretlands Hertug ikke sov,
Han samlede
En talrig Hær i mørken Skov
Af Ryttere;

Den danske Trop kom ilde an
Ved denne List,
De bleve fangne Mand for Mand,
Og Svend tilsidst.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Og hør du Fangefoged fin
Og mærk mit Bud,
Du skynde dig i Taarnet ind,
Før Thorvald ud!
Ei sømmer Bolt og Fængsel den,
Hvis tappre Haand
Har løst saa mangen faver Svend
Af Trældoms Baand.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Strax kom til Taarnets Dør en Mand
Med dette Bud;
Men Thorvald svor en Ed paa Stand,
Jeg gaaer ei ud,
Jeg fri og Kongen blive her!
I fremmed Vold!
Nei aldrig var da Thorvald værd
At løfte Skiold!
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Saa stor er ædle Siæles Magt,
Enhver blev fri
Paa Thorvalds Bøn, og for den Agt,
Han var udi;

Og aldrig glemte siden Svend
At vise sig
Imod sin Ungdoms brave Ven
Taknemmelig.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Svend Tveskiæg sad hos Øl og Miød
Med Konger fleer,
Og klapped paa Hynde blød,
Sid Thorvald her!
Din Fader styred aldrig Land,
Som een af os;
Men den er Jarl og ædel Mand,
Der naaer din Roes.
Men Thorvald har reddet sin Konge.

Edv. Storm.

Troskab mod Kongen,

Reidar Griotgardson.

Lykkelig var Thorvald, som reddede sin Konge, glad døde Viggo, som hævnede sin; men hæderværdig som begge er Nordmanden Reidar Griotgardson,

der omkom med sin, i det han vilde redde ham. I de indbyrdes Krige, der alt for længe sønderslede det gamle Norge, var Magnus Blinde af sin Medbeiler Harald Gille blevet tvungen at nedlægge Kronen og gaae i Kloster. Men Harald døde, og Magnus vovede sig ud igien i Haab om heldigere at kunde forfægte sin Ret mod Haralds tvende unge Sønner, Sigurd og Ingi, der vare udraabte til Medregenter. Reidar Griotgardson, der tilforn havde været hans tro Tilhænger, fulgte paa ny hans Fane, og hialp ham overalt at stride. Men Magnus var stedse lige uhældig. Tilsidst kom det til et Søslag i Hvalom ved Holmen. Begge de krigende Parter mødtes der med al den Magt, de havde kunnet tilveiebringe. Striden begyndte, Haralds Sønner vandt Seier, og nærmede sig ind paa det Skib, hvor Magnus laae syg og afmægtig. Da Reidar saae sin Konge i Fare for at falde i Fiendens Haand, løb han til, og favnede ham mellem sine Arme, for at bringe ham hen i et andet Skib. Men Spyd og Pile forfulgte dem begge, saa at, førend Reidar kunde naae sit Øiemeed, blev baade han og den ulykkelige Konge paa eengang giennemstukne, og segnede døde ned i hinandens Arme. Fienderne selv maatte ynkes over dette Syn, og prisede Reidar, der havde fulgt sin Konge baade i Liv og Død.

Af Harald den gilske Kong Magnus den
Blinde
Nedstødt af sin Throne til Kloster drog hen,
Da Harald var død, tænkte Magnus at vinde
Af Sigurd og Ingi sit Rige igien.
Trods staalsatte Hierte og hadefuldt Sind
For Reidar flød Taarer paa fiendtlige Kind.

Men Magnus var fød til at sørge og
lide,
Og Vanheld ledsagede alle hans Fied,
Dog Reidar var trofast; med Magnus at stride,
Med Magnus at falde var Reidar bered.
Trods staalsatte o. s. v.

Omsider et Søslag skal Striden afgiøre,
I Hvalom ved Holmen der Kampen gik an;
Mod Snekkerne, Sigurd og Ingi anføre,
Den svagere Magnus ei længe holdt Stand.
Trods staalsatte o. s. v.

Nu Haralds de seirende Sønner sig trænge
Til Magnus's Skib; snart i fiendtlige Haand,
Den usælle Magnus skal falde; ei længe
Betænker sig Reidars besluttede Aand.
Trods staalsatte o. s. v.

Han glemmer sin Fare; sit Værge han kaster,
Fra Skiændsel for Nordmand langt værre end
Død,

At redde sin Konge, han broderlig haster,
Afmægtige Magnus han bar i sit Skiød.
Trods staalsatte o. s. v.

Gud følge dig Reidar! Nei Vanheld dig truer;
Kong Magnus du redder ei selv ved din Død;
Hør! sørgelig klinge de dødende Buer,
Hør! sørgelig hvine de dræbende Spyd.
Trods staalsatte o. s. v.

De ramme de Pile, de Spyd ikke svige
Du Magnus seer døe i dit døende Favn;
Da hørte man Sigurd og Ingi at sige:
Stort Norge; men større, er Reidar dit Navn.
Trods staalsatte o. s. v.

Om Reidar jeg qvad, og Høiagtelses Taare
Den trofaste Nordmand skal yde mit Qvad.
Vee over den Usling, ham kalder en Daare,
Han kræver, ham rammer den Dydiges Had.
Trods staalsatte Hierte og hadefuldt Sind,
For Reidar fløð Taarer paa fiendtlige Kind.

Zetlitz.

Norsk Tapperhed,

Olvar.

I Harald Gilles Tid blev Kongehelle i Norge uformodentlig overfaldet af vendiske Sørøvere. De faldt ind i Byen med en vældig Magt. Borgerne, skiøndt modige nok til at giøre Modstand, vare dog for svage til at fordrive dem. Venderne fik Overhaand, og brugte Magten som Røvere; de dræbte for Fode, plyndrede Kirker og Huse, og skaanede intet. Medens dette skedte i Byen, sadde nogle forsamlede i et Giæstebud ikke langt derfra. Ryktet kom om Forstyrrelsen saa snær hos dem. Forfærdelsen udbredte sig da iblandt dem; nogle tænkte paa at redde det, de eiede, andre, at redde sig selv. Midt i denne Forvirring sprang Olvar, en kiæk Bonde frem, satte sin Hielm paa Hovedet, to sin Øxe i Haanden, og raabte: "I gode Mænd! kommer, og lader os hielpe Bymændene. Det sømmer sig ei, at vi nu sidde ved Øllet. Vi maa dræbe Hedningerne, og redde Fædrelandet." Ingen havde Lyst at følge ham i Faren, alle raadede ham derfra. "Vil ingen af Eder følge mig," blev han ved, "saa vil jeg dog fare alene, og jeg skal i det mindste lægge een eller to Hedninger ned, før jeg falder." I samme Øieblik foer han ud, og ilede til Byen. Neppe saae Venderne ham, før de løbe

ham imøde, omringede ham, og angrebe ham, otte paa eengang. Olvar tabte ikke Modet. Han svingede sin Øxe med en stærk Arm, hug nogle ned paa Stedet, jog de andre paa Flugt, og forfulgte dem ud i et Morads, hvor han endnu nedslog to af dem. Men her blev han endelig siddende fast, saa afmægtig og saaret, at han ei kunde røre sig. Nogle af hans Venner vare løbne efter, for at see, hvordan det vilde gaae ham. Disse sprang til, droge ham op, bragde ham hiem, og bare siden Omsorg for hans Helbredelse.

Glad Olvar sad i Harald Gilles Alder
Blandt sine Venner ved det brede Bord;
Et Anskrig skeer: Kom! Wenden overfalder
Dit glade Hiem, med Sværd, og Brand, og Mord.

Han ilte ud, han saae den lede Fiende,
Og uden Skræk han deres Vaaben saae.
Af Miøden varm han lysted an at binde,
Og nu blev Vaabenbrag min Helts Attraa.

Af Væggen han den tunge Øxe tager,
En Kobberhielm fra Tambeskiælvers Tid,
Sit Pandser nu han frydefuld idrager
Og fordrer Giæsterne herud til Strid.

"Mænd! drikker nu!" saa lyded Heltens
Stemme:
"Vor Haralds Skaal i stærken Øl og Miød!
"Endeel af os skal snart den Fryd fornemme,
"At drikke, Fienden slaae, døe Heltens Død."

"Kom! trodser ham med Mod, som Nords-
mænd sømmer,
Sit Glavind han ei længer svinge bør."
Saa talte han; sit Bæger han udtømmer,
Han gaaer, og ingen Mand ham følge tør.

"Vel," blev han ved: "jeg ene da skal nyde
Den Glæde at afbøde Fiendens Stød.
To Fienders Blod dog for min Arm skal
flyde,
For dig, mit Land! jeg døer en værdig Død."

Saa foer han frem; strax Fienden ham
omringer,
Men Heltens Siæl kan kiæk mod Farer gaae,
Med stærke Arm han hvasse Øxe svinger,
Og Fiender dyngeviis omkring ham laae.

Pram.

Kierlighed til Fædrelandet,

Niels Ebbesen.

Den gode Borger elsker Fædrelandet i Kongen, og Kongen i Fædrelandet. I den ulykkelige Tidspunkt, der fulgte paa Kong Christoffer den andens vanheldige Regiering, var Riget henved ni samfulde Aar kongeløst, og i al denne Tid et Bytte for egenmægtige Fremmede. Een af de værste mellem disse var Grev Geert af Holsteen, der med 4000 Mand fra Landene om kring Rhinen havde lagt sig ind i Jylland, som vilde opsætte sig mod det fremmede Aag, og der ikke blot med dem underkuede enhver, som vovede at tale paa sine Rettigheder, men for at hævne sig lod sine Leiesvende plyndre omkring i Landet. Denne Undertrykkelse kunde Herremanden Niels Ebbesen paa Nørreriis ikke længer taale; med fem og tredsindstyve Svende overfaldt han Grev Geert i Randers, hvor han laae med fire tusinde Mand af sine Leietropper, fældede ham med egen Haand, og lagde derved Grunden til sit Fædrelands nærvaafølgende Befrielse, som han dog ikke blev Vidne til, da han faldt i et paafølgende Slag.

Flere af vore Digtere have besiunget denne hans Heltefærd; Hr. M. C. Bruun i en Ode;

Prof. Bornemann i et Digt i to Sange, der findes i Tidsskriftet Minerva (1795) Prof. Sanders skiønne Sørgespil over dette Emne ikke at forglemme. Længden og Formen have bestemt Samleren her at give nedenstaaende Fortrinnet; dog troer han ikke at fornærme Digteren, ved at tilstaae, han endnu hellere havde optaget den gamle Kiæmpevise, der er Forbilledet for dem alle, naar ikke dens Størrelse havde giort den upassende for Samlingen.

Niels Ebbesen sukker med Sorg i Sind
Og Haand paa Kind,
Han sørger i Nætter og Dage;
Thi Dansk han var, og hans Fædreneland
Blev blodig udsuet af grusom Tyran,
Grev Geert var de Dannemænds Plage.

Blegt skinnede Maanen i dunkle Lund,
Og sultne Hund
Fælt tuded ved faldende Hytte;
Vildt skingred i Natten forhungredes Skrig,
Dem Geert havde plyndret ved Vold og ved Svig,
Blod klæbed ved Tydskernes Bytte.

See Oldingen græd for en myrdet Søn;
Med ængstlig Bøn,
Han sukked til Gud om hans Naade.
Ja Ynglingen græd for sin blegnende Brud,

Og diende Mødre høit raabte til Gud,
Sligt blev ei Tyrannen til Baade.

Kong Valdemar huses i Keisers Borg;
Med Nag og Sorg
Han skuer sit Dannemarks Qvide.
Thi Konge han var af retmæssige Blod;
Men snilde Grev Geert ham at tvinge forstod,
Det maatte de Dannemænd lide.

Niels Ebbesen folded i Nørreriis
Paa Christenviis
Andægtig de bedende Hænder:
"O Gud! du befri mit forkuede Land,
"Og slaa i din Vrede den grumme Tyran,
"Dit hellige Ord han ei kiender."

"See! Stiernerne blinke saa klart i Nord;
"I Himlen boer
En Gud, det skal Ondskab bekiænde.
Og mægtig er Gud med den Modiges Haand,
Som løser den svage forkuedes Baand."
Saa talede Ebbesens Frænde.

"Og findes en Dannemand her i Land,
"Som modig kan
"Sit Land ved den Plageaand skille,
"Ham blive de Frænder og Søstre saa huld,
"Ham Kongen vist adled'; med rødeste Guld
"Slig Manddom vist lønne han vilde."

"Ei lokker mig Adel og røde Guld,
"Ei Kongers Huld
"Kan kiøbe et Hierte i Fare
"Men Landet jeg elsker; dets Held er mig kiær;
"Thi dansk er min Æt, og Forræder det er,
"Som Liv for sin Ære vil spare."

"Høit flammer af Hævnen mod en Tyran
"Hver ærlig Mand,
"Hans Navn være Træl eller Ridder.
"I Dannemænd trodse med ædel Foragt
"Hans plyndrende Hære, hans leiede Vagt.
"Jeg veed, hvor hans Hierteblod sidder.

Med Sværdet sig giorder tre Snese og fem,
De trine frem,
"Niels Ebbesen foran skal drage."
Før Morgensoel gryer ved østlige Viig,
Skal Hanerne gale paa Fiendernes Lig;
Det skulle de Dannemænd mage.

Og kiække reed disse til Randers By
Ved natlig Sky,
Mens Uglerne varslende tude.
Grev Geert sidder smykket i fraadsende Lag,
Men tungt er hans Hierte af ahnende Nag,
Det er ham saa skrækfomt derude.

De leiede Svende om Giæstebord
Med frække Ord

Forhaane det Land, som de plage,
Høit klinge de Bægre paa Jydens Ruin,
Hr. Greven og klinker, men mørkt er hans Sind,
Thi ængstende Sorger ham nage.

Blegt skinnede Maanen i dunkle Lund;
Den sultne Hund
Fælt tuded ved faldende Hytte,
Vildt skingred i Natten forhungredes Skrig,
Dem Geert havde plyndret ved Vold og ved Svig,
Forbandet var Geert og hans Bytte.

Kiækt droge ved Natten tre Snese og fem
Saa tause frem,
Foran dem Niels Ebbesen drager.
Før Morgensoel gryer ved østlige Viig,
Skal Hundene tude ved Blodhundens Liig
Det Jyden Niels Ebbesen mager.

Knap Dagskiæret tindred ved Randers Viig.
Da nærmer sig
Med Ilen de modige Jyder.
I Hast de om skingrende Giæstesal stod,
Nu Glæden berusede Giæster forlod,
Da Ebbesen ind til dem bryder.

Niels Ebbesen foer ad Døren ind
Med Hævn i Sind,
Og frem mod Hr. Greven han triner.
Blodgiærrige Trold! du giør Verden ei Gavn,

Dø, Voldsmand, og far til dit Hiem i Guds Navn!"
Alt Sværdet mod Issen ham hviner.

Med Lastefulds Rædsel paa blege Kind
Og Skræk i Sind,
Fortvivlende sees han sig vride.
Nu Lysene blaane, og Porthunden giøer,
Fælt Ravnene skrige, da Plageren døer,
Og Giæsterne staae der saa hvide.

Nu stiller sig Jyden ved Giæstebord;
Man hør hans Ord
Til bange, bestyrtsede Tydske.
Hils hver en Tyran, og fortæl, hvad I saae,
At Lysten at komme her kan ham forgaae,
Han vogte sig kiønt for de Jydske!

Rap fiokkes i Skynding en leiret Hær;
Med tung Besvær
De reise fordruknede Kroppe.
Vel fire Gang tusind var Voldsmandens Mænd
Men Jyderne er alt af Byen igien,
Før Tydskerne ret ere oppe.

Niels Ebbesen raaber tilbage fro
Ved afbrudt Bro
Til vrede forfølgende Tydske:
Hils hver en Tyran, og fortæl, hvad I saae,
At Lysten at komme her kan ham forgaae,
Han vogte sig kiønt for de Jydske!

De Jyder foer hastelig om over Land,
Og alle Mand
Sig samled med Vaaben paa Tinge;
Fra Aalborg og Vensyssel ile de frem,
Niels Ebbesen stilles i Spidsen for dem,
Og kiække de Vaabnene svinge.

Før Hesten blev giordet den tolvte Gang,
Med Jammersang
Seer Tydsken til Grændsen at finde,
Thi mandig stred Jyder ved Nat og ved Dag,
Niels Ebbesen faldt i et standende Slag,
Hver Dannemand hædre hans Minde!

Ja Hæder og Fred med den Ædles Been!
Hans Bautasteen
Os lære hans Daad og hans Ære.
Thi modig han var til sit Fædrelands Held,
Han Hæder fortiener, som Schweitsernes Tell;
Og somme vil mene, lidt mere.

J. H. Smidth.

Kiækt Mod,

Otto Rud.

I den blodige Syvaarskrig, som Kong Frederik den anden af Danmark førte med Kong Erik den fiortende af Sverrig, var intet Slag mærkværdigere og ærefuldere for de danske, end det under Øland 1564. Da der ud paa anden Dag var stredet med ualmindelig Tapperhed, gav den danske Admiral Herluf Trolle, hvis Skib havde liidt saameget, at han intet kunde udrette, Befaling til Otto Rud og Jørgen Brahe, at de nu, som Kongens og Rigets troe Mænd skulde af yderste Magt angribe det svenske Admiralskib Mageløs, hvortil Østersøen i Størrelse og Udrustning aldrig havde seet Mage. Befalingen blev ufortøvet iværksat, og især angreb Otto Rud med Hidsighed; men da han mærkede, der uden en besynderlig dristig Gierning intet var at vinde, skiød han tilsidst Roret bort fra det svenske Skib, løb bag ind under det, og hæftede sig med Flid fast derved, paa det det ikke skulde undløbe ham. Den svenske Admiral satte da Seil til, for at drage Otto Ruds Skib ind med sig i den svenske Flaade; men tvende andre danske Skibe satte i det samme ind hvert paa sin Side af Mageløs, hvorved Rud fik Leilighed at hale sig om paa Siden deraf,

brugte Øieblikket, sprang ombord med sit Folk, tog Admiralen til Fange, og erobrede Skibet, som dog ei længe blev i hans Hænder, da det kom i Brand, og sprang i Luften, saa han neppe fik Tid at redde sig med nogle faa.

Aaret derpaa fik han efter den saarede og syge Herluf Trolles Bortgang, Befaling over den danske Flaade, og kom da under Bornholm i Træfning med de svenske, erobrede syv af deres Skibe, som han imidlertid af Mangel paa Folk maatte lade drive, men maatte tilsidst, da han ikke vedbørlig blev undsat af sin Flaade, efter en yderst haardnakket og blodig Fægtning give sig med sit Skib, blev derpaa sat i Land, og ført som Fange til Stokholm.

Derfra blev han efter nogen Tid nedsendt til Vadstena til Kong Erik, som af Forbittrelse over al den Skade, denne tappre Mand havde tilføiet hans Flaade, glemte, hvad han skyldte hans Fortienester og Ulykke, og nedlod sig endog til haardelig at tiltale og true ham. Men Otto — siger den gamle Krønnike — svarede freidigen og dristeligen for sig, at han var en indfødt dansk Mand, der havde svoren sin naadige Herre Huldskab og Mandskab, og formenede, at hverken H. M. eller nogen christen Herre kunde fortænke ham, om han stod for sin naadige Herre og Konge, og Fædrene Rige, det yderste Gud gav hannem Raad og Evne; meente og, at Lykken var ustadig og foranderlig, der vel i Dag lod sig tilsyne for hans Dør, men i Morgen

kunde være for en Andens. Hvorover Kong Erik blev meget fortørnet, greb til sit Værge, og havde nær ihjelstukket ham, hvis ei Hr. Claus Erikson det havde forhindret, og bad H. M. skulde ei forhaste sig paa en fangen Mand, som havde forholdt sig efter Krigsviis, som en tapper Admiral egnede og anstod, og havde været sit Fædrenerige og Herre og Konge en tro Mand.

Herpaa blev strax Otto Rud derfra til Stokholm forsendt, og siden til Svartsiö.

Efter Krønikens Beretning, som altsaa afviger fra Digterens, døde han der af Pest, og kun hans Liig førtes til Kiøbenhavn.

„Gaa! sagde Kongen: tappre Mand,
Min Otto, gaa;
Og hvor du Fienden øine kan,
Der slaa ham, slaa!"
Med Danmarks Torden foer han kiæk
Fra Kyst til Kyst;
Og blev de danske Fienders Skræk,
Og Landets Lyst,
Thi leve vor Otto, den kiække!

Og hvor man hørte diærve Skud,
Hver Fiende skreg:
Ved Himlen! det er Otto Rud,
Og frygtsom veeg.

Og under stolten Seiers Flag
Stod Otto Rud,
Og sang: for denne Hædersdag
Vi takke Gud!
Thi leve vor Otto, den kiække!

Bornholm! du saae, kun Overmagt
Har fældet ham,
Til Erik blev den fangne bragt
Med megen Bram;
Og da han ind i Salen treen,
Hver Hofmand bleg
Sig til sin Qvinde fin og peen
Saa sagte sneeg.
Thi leve vor Otto, den kiække!

Med Vredens Iil Kong Erik sprang
Fra Thronen ned:
"Nu skal jeg høre Jubelsang,
"Nu har jeg Fred.
"Forvovne Sømand! er det dig?
"Dit frække Sværd
"I Aar og Dag har trodset mig
"Meer end en Hær."
Thi leve vor Otto, den kiække!

"Jeg er en dansk, en ærlig Mand
Er Otto Rud,
Og lyder kun mit Fædreland,
Og Fredriks Bud.

Vor Lov er Seier eller Død,
Som det sig bør;
Og hvor mig kalder Danmarks Nød,
Jeg slaaer, som før."
Thi leve vor Otto, den kiække!

"Dig er det, frække Høvedsmand,"
Saa Kongen fnøs
"Som under Ølands høie Strand
"Tog Mageløs.
"Du mine Sønner myrdet har
"Paa salten Sø;
"Du Sverrigs Sønner myrdet har
"Thi skal du døe!"
Nei leve vor Otto, den kiække!

Med Sværdets Lynild Kongen foer
Til Helten hen.
En Riddersmand, saa stolt og stor,
Claus Eriksen,
Greb Kongens Sværd og Arm paa Stand:
"Nei Konge! nei!
"Den værgeløse Hædersmand
"Du myrder ei!"
Den ædle Claus Eriksen leve!

Hans Tale traf som Flammens Piil
Kong Eriks Barm.
Ei Fyrsten sømmer Vredens Iil,
Thi sank hans Arm.

"Nei! lev du diærve, danske Mand!
"Iil fri igien
"Tilbage til dit Fædreland,
"Og vær min Ven!"
Høimodige Konge! Du leve!

Tilbage til Kong Frederik drog
Vor Otto Rud;
Og stedse, som tilforn, han slog
Paa Kongens Bud;
Hvor ædel er den Laurbærkrands,
En Fiende gav?
Den taber ei sin rene Glands
Paa Heltens Grav.
Thi leve vor Otto, for evig!

Sander.

Tapperhed.

Daniel Ranzau.

Maaskee ikke større, men lykkeligere end Søhelten Otto Ruds Tapperhed var i samme Krig den seierrige Feldtherres Daniel Ranzaus. Neppe havde Kong Frederik den anden, der af to Aars Erfaring

med sine fremmede Feldtherrer havde prøvet Sandheden af en ovenanført Vises Ord:

Rart sig noget ret vil føie
Under fremmed Øie,

overdraget Befalingen over sin Hær til Dannerhelten Daniel Ranzan, før Krigen fik en anden Vending. Saasnart han fik 4000, størstedelen Danske og Norske, sankede, drog han ud, forjog Svensken fra Elvsborg, som de havde belagt, og beleirede Varbierg, der ved Forræderi var kommet i deres Hænder. Nu samlede de Svenske dem, 25000 Mand stærke, rykkede frem mod Ranzau, for at indslutte ham mellem sig og Varbierg, og gav Befaling at afkaste Broerne over de to store Aaer ved Varbierg og Falkenberg, for at være dessikrere paa, han ei skulde slippe dem af Hænderne; men isteden for at tænke eller prøve derpaa, rykkede han dem imøde ned ad Svarteraa. "Om Morgenen betimeligen — hedder det nu i den gamle Krønike — kom der Tidende i Leiren, at de Svenske var hemmelig nedkommet over Landemærket, og stimlede flux ned mod de danske, og vare nu ei langt derfra; tilmed lod det sig ansee, som de vilde besøge og bie de danske, hvorover Feldtøversten med de danske og tydske Ritmestere og danske Krigshær bleve meget glade, at de kunde engang komme Fienderne ret under Øine i Marken, og der efter Krigsviis forsøge, hvad Lykken vilde give, besluttede derfor indbyrdes, at de ingensteds vilde afvige, ja ikke engang drage over Aaen uden deres Fordeel, at Svensken

skulde ei mene, eller lade sig høre, at de befrygtede eller undvigede hannem."

Inden nu, næstfølgende Dag, Striden gik an, hvortil han selv havde ladet Pladsen udsee og berede, forsamlede han Øversterne og Krigsfolket, holdte selv Ordet og talede mandeligen og frimodigen til dennem: "Fienderne, som de vel vidste, var dennem for Døren, saa man nu enten skammeligen maatte flye, eller mandeligen sigte. De svenske havde ladet see deres Mandighed og Frimodighed, og vare faldne ind udi deres Herres og Konges Land og over Grændsen, og vilde nu være dennem og alle deres Efterkommere inden og uden Riget en evig Spot og Vanære, om nogen vilde være saa feig og forsagt, at han vilde tænke enten at rømme eller afvige. Tiden, Stædet, og Noden æskede, at de maatte gribe til Værge; Lykke og Velfærd paa den ene Side, og Skade og Fordærvelse paa den anden, laae nu i Vægtskaalen, og deres ærlige og udødelige Navn og Rygte, eller og stedsevarende Spot og Foragt vare allerede stillede paa Banen for dennem, at de derfor alle og enhver efter Tilstand og Leilighed skulde betænke deres Efternavn og Rygte, og hvad Eed de havde svoret og tilsagt deres Herre og Konge, at naar de kom paa Valpladsen, og hørte Allarm blæse, de da lode kiænde deres redelige Mod, at sætte deres Fiender friligen ind under Øine, enhver agte sin Sag og Orden, at den ikke blev spildt eller forstødt, og saa med freidige Hierter og friske Hænder angribe Fienderne, som det

duelige Krigsfolk egnede og burde; han vilde med et frit og uforsagt Mod lade sig finde den første udi Spidsen, at føre dennem saa an, som han vilde levere Gud en rigtig Samvittighed, om han end skulde være den første, som skulde falde og blive paa Pladsen, og saa forhandle sin Sag, at han vilde have en naadig Herre og Konning, og et ærligt og lovligt Navn og Rygte af alle, som den Dag vare i Marken med hannem."

Af saadan hans freidige og vise Tale blev den ganske Krigshær, som der holdt omkring, meget trøstig og frimodig, og med en fri og frydefuld Stemme raabte, at de sig vilde lade finde, som det sig tro og ærlige Krigsfolk egnede og burde, og med hannem opsætte Liv og Blod; thi bad han dennem alle ei at forglemme Gud, som havde Seiren i Haand, og saa giorde den ganske Krigshær tre Gange et almindeligt Knæfald, og bad den himmelske Gud om Naade og lykkelig Seiervinding."

Fienderne, som stolede paa deres Antal, da de vare sex Gange saamange, vare saa overmodige, at de truede, at nedtræde de faa Danske under Hestefødderne, og ingen af dem at spare eller tage til Fange. Men deres Overmod blev ydmyget, og de maatte flygte med stort Forliis og end større Skam.

Dette er — siger den gamle Krønike — et af de mærkeligste Feldtslag, som man veed i disse Riger at være holden; udi hvilket de Danske 4000 Mand stærk, sloge 25000 Svenske, at 5000 af dem bleve liggende paa Valstæden, hvoriblandt

mange fornemme og ypperlige Herrer, foruden dem, som bleve saarede og fangne, og maatte de der lade alle deres Feldtstykker, store og smaa, som vare 38 desligeste, 5 Rytterfaner og otte Knægtefennikker.

Her synges evigt om Spartaner,
Som giorde Fienden Passet trangt;
Behøve vore vakre Daner
I Tiden da at gaae saa langt?
Har Heltedaad ei sat sit Stempel
Paa nogen Daad i egen Tid?
Behøver Modet et Exempel
Fra Grækenland i Leonid?

Jeg synger om en Helt i Norden,
Og Daniel Ranzau er hans Navn;
Saa stor som nogen Helt paa Jorden,
En Sparter fra min Fødestavn.
Alt trued Magten lumsk i Hulen,
Og vilde mættes med dit Blod;
Men, Daniel i Løverkulen!
Dig frelste Himlen og dit Mod.

Leonidas stod uforfærdet
Bag Bierget med sin Flok og stred,
Og styrted Perserne med Sværdet,
Indtil han selv i Græsset beed.
Men Daniel stod paa en Hede,

Han intet Ly bag Klippen fandt;
Og slog, til Svensker Græsset bede,
Og slog, indtil han overvandt.

O kunde Harpens svage Toner
Din Roes udbuldre med en Klang
Af hine tredive Kanoner
Som vældig du fra Svensken tvang;
Og dirred Strængen med en Brusen,
Liig Skriget af den rædde Hær,
Der veeg, skiøndt fem og tyve tusend,
For fire tusind danske Sværd

Jeg synger om en Helt i Norden,
Og Daniel Ranzau er hans Navn;
Saa stor som nogen Helt paa Jorden,
Er Sparter fra min Fødestavn.
Leonidas stod uforfærdet,
Han Heltedød bag Klippen fandt;
Men Daniel Ranzau stod bag Sværdet,
Og brugte Sværdet til han vandt.

Oehlenschläger.

Sømandshæder,

Christian den fierde.
Niels Juul.
Peder Tordenskiold.

Havde end allerede i tredie Christians Tid, Danmarks Vovehals Peder Skram fortient, og endnu i sin høie Alder hævdet Navnet af den danske Sømagts Fader; vedligeholdt end under Frederik den anden den ædle Herluf Trolle og den kiække Otto Rud mandeligen Dannebrogs Hæder; da eier dog vor Orlogskrønnike intet Navn, enten ældre eller yngre, der i Sømands og Søkrigers Værd kan maale sig med Christian den fierdes; fra dets Sømænd og Søkrigere maatte — som en sindrig Taler har sagt — hans Roes lyde, var han end forglemt af det øvrige uskiønsomme Danmark.

Her er ikke Stædet at omtale hans øvrige Fortienester af denne vor Danneriget høire Arm, som først under ham vandt og viste sin fulde Styrke; det er kun hans Søheltemod, vor Ewald i nedenstaaende Sang har erindret, og sigter han derved til det berømte Søslag paa Colbergerheiden, som fierde Christians Heltefærd har giort udødeligt, og hvorom Ove Malling fortæller saaledes:

I den sidste ellers saa ulykkelige svenske Krig, (der overfaldt ham uforvarende i hans høie Alder 1644) lagde den svenske Flaade ud i Østersøen, og gik under Admiral Claus Flemmings Anførsel mod Femern. Christian, som allerede da havde to Gange mødt en hollandsk Flaade vesten for Jylland, og fordrevet den fra at kunne forene sig med den svenske, gik nu ligesaa modig om paa den anden Side Landet, og traf sin Fiende paa Colberger Heide. Skibene bleve her lagte i Orden, et Søslag begyndte, og varede en heel Dag igiennem; og endskiøndt intet Skib paa nogen af Siderne blev erobret, blev dog Fordelen af Slaget kiændelig paa de Danskes Side; thi den svenske Flaade maatte rømme Pladsen og Landgangen blev til Intet. (Ja de maatte søge Skiul i Kiels Havn, hvor Kong Christian lod dem indspærre med saameget Haab om deres Ødelæggelse, at hans Viceadmiral, den gamle Peder Galt, maatte bøde med sit Hoved, fordi han lod dem undslippe.)

Under ovenomtalte Slag, var Kongens Skib stedse i den stærkeste Ild; men desuagtet stod han selv paa Skibet med Sværdet i Haanden, og befalede og opmuntrede til Striden. Det hændte sig imidlertid, at en Kanonkugle, som fældede hans Sidemand, løsrev i sin Fart nogle Træstumper af Skibet. Disse Stumper traf Kongen i Ansigtet, qvæstede hans ene Øie, trykte nogle af hans Tænder ind i Munden, og slog ham selv halvdød ned paa Dækket. Da Folket saae dette, glemte de

Striden og dem selv. Ak! Kongen er skudt! raabte de, og bleve forsagte. "Nei!" sagde han: "Gud har endnu sparet mig Liv, Styrke, og Mod nok til at staae mit Folk bi, saalænge enhver af dem vil ligeledes giøre sin Pligt;" hvorpaa han igien greb til sit Sværd, satte sig i samme Stilling, som før, lod sig i Alles Paasyn aftørre og forbinde, og blev derefter staaende med opbundet Hoved, og Sværdet i Haanden, indtil Slaget var forbi, og Fienden forjaget. Christian var den Tid over sine 67 Aar.

(Niels Juul og Tordenskiold gaaes her forbi, da de ville forekomme siden, hver paa sit Sted.)

Kong Christian stod ved høien Mast
I Røg og Damp;
Hans Værge hamrede saa fast,
At Gothens Hielm og Hierne brast,
Da sank hver fiendtlig Speil og Mast
I Røg og Damp.
"Fly," skreeg de, "hver som flygte kan,
Hvo staaer for Danmarks Christian
I Kamp?"

Niels Juul gav Agt paa Stormens Brag
Nu er det Tid!
Han heisede det røde Flag,
Og slog paa Fienden Slag i Slag,

Da skreeg de høit blandt Stormens Brag:
"Nu er det Tid!"
"Fly," skreeg de, "hver som veed et Skiul,
Hvo kan bestaae for Danmarks Juul
I Strid?"

O Nordhav! Glimt af Wessel brød
Din mørke Sky;
Da tyede Kiæmper til dit Skiød,
Thi med ham lynte Skræk og Død,
Fra Vallen hørtes Skrig, som brød
Din mørke Sky.
Fra Danmark lyner Tordenskiold;
Hver give sig i Himlens Vold
Og flye!

Du danskes Vei til Roes og Magt,
Sortladne Hav.
Modtag din Ven, som uforsagt
Tør møde Faren med Foragt,
Saa stolt som du, mod Stormens Magt
Sortladne Hav!
Og rask igiennem Larm og Spil
Og Kamp og Seier før mig til
Min Grav.

Ewald.

Gjensidigt Huldskab af Folk og Konge, Frederik den tredie og hans Kiøbenhavnere.

Trængselfuldere Dage havde Danmark siden Christoffer den andens ulykkelige Old ikke oplevet, end under Frederik den tredie. Nys havde det efter en vanhældig Krig maattet indgaae en fordærvelig Fred; vigtige Provindser vare tabte, de øvrige deels endnu i Fiendens Hænder, deels udsuede og værgeløse mod ethvert nyt Angreb, da Carl Gustav, ikke nøiet med de vundne Fordele, uventet brød den nylig indgaaede Fred, for med eet Slag at tilintetgiøre Danmark, og pludselig stod for dets Hovedstad, som han ei uden Føie troede at finde ude af Forsvarsstand, da man intet mindre kunde vente end saadant et Overfald. Fæstningsværkerne vare forfaldne; paa Levnetsmidler var intet Forraad; den egentlige Krigsmagt, der skulde være Byens Styrke, beløb sig neppe til tusende Mand; de Tropper, der laae omkring i Siælland, havde den svenske Konge ved sit Rytteri ladet opsnappe, at de ikke kunde komme til Undsætning, medens hans Flaade afskar

af Hielp fra Søsiden. Ogsaa var Fienden saa vis i sin Sag, at de Gesandter, Frederik den tredie udsendte, for at erfare Aarsagerne til dette Overfald, bragde det Svar, at Krigens Aarsager skulde blive forklarede, naar Landet var erobret.

Intet Under, at under saadanne Omstændigheder Borgerne, som de selv siden tilstode, bleve forsagte og mismodige; Intet Under, at der var Nogle, der gav Frederik den tredie det Raad, jo før, jo heller at redde sig enten til Norge eller til Holland; men han, som saae, at, som Digteren siger:

Det Land, som Gustav vilde vinde,
Bag disse svage Volde laae,

at hans Rige nødvendig maatte staae og falde med Kiøbenhavn, og at det altsaa var det Sted, hans Kongepligt og Kongehierte i det Øieblik anviste ham, vilde intet høre om at forlade det, men gav til Svar: "at han vilde døe i sin Rede, han begiærede ei at leve, naar hans Rige var traad under Fødder." Derpaa lod han Trommen røre overalt i Staden, og forkynde i sit Navn: "at nu maatte enhver ærlig dansk og norsk Mand vise Enighed og Mod, og Intet spare af alt det, der kunde tiene til Fædrelandets Frelse, og var der nogen, der ei havde Dristighed nok til at blive og stride, da maatte de, medens det endnu var Tid, fare ud af Byen, paa det de ei skulde være de stridende til Byrde." Men ingen var nu forsagt, da Kongen

var saa kiæk; og da Nogle tvivlede om Borgernes Standhaftighed, protesterede de offentligen ved Borgemester Hans Nansen derimod, og raabte: de vilde døe som Kong Fredriks Undersaatter! et Ord, de siden i Gierningen viste at være mere end Mundsværd.

Ikke blot fik da Byen, saa faa Soldater den end havde, herved ligesaa mange Forsvarere, som den havde vaabendygtige Mænd, der deelte dem i fire Hobe: Adelshoben, hvortil foruden Rigsraaderne og Adelen, ogsaa de kongelige Betiente hørte; den geistlige, bestaaende af Præster, Professorer, Studenter og Kirkebetiente, Borgerskabet, og de egentlige Soldater; men Fruentimmerne selv bidrog efter Evne til dens Forsvar, ved at tage en virksom og hurtig Haand i Fæstningsværkernes Udbedring. Samdrægtighed, ufortrøden Aarvaagenhed og Standhaftighed inde i Staden, heltemodig Kiækhed ved Udfald til Søes og Lands, hvor alle Borgerclasser kappedes i Mod og Iver, viste snart den overmodige Fiende, at den Stad ei maatte ansees for værgeløs, der havde en saadan Konge, og saadanne Borgere i sit Skiød.

Imidlertid syntes om ei Fiendens Haab, dog hans Higen, at bemestre sig Staden, stedse at tiltage, endog efter at den hollandske Admiral Opdam med væbnet Haand havde banet sig Vei giennem Sundet at komme Staden til Hielp. Efterat have draget friske Tropper til sig allevegne fra, vovede omsider Carl Gustav den navnkundige Storm

Natten den 11 Februar 1659; men uagtet al den Hidsighed, hvormed den blev foretaget, den Haardsnakkenhed, hvormed den blev fortsat, og det Held, den nu og da tegnede til at faae, da endog nogle af de Stormende alt vare oppe paa Volden, var dog intet at udrette mod de uforsagte Kiøbenhavnere, der endog, naar de savnede Vaaben, skiede med Stene og Træstumper, saa at de Svenske efter at have mistet en Deel af deres bedste Officerer og Folk, omsider maatte vige tilbage med Skamme, og Carl Gustav fra den Dag tabte al Lyst at fortsætte Beleiringen med Eftertryk.

"Det vilde blive vanskeligt at sige — saaledes slutter Ove Malling sin Fortælling om denne mærkelige Kamp — hvilken Stand i denne betydelige Nat, saavelsom den hele Beleiring igiennem, meest udmærkede sig ved Nidkiærhed for det Almindelige; thi for Byen og mod Fienden vare alle Mand som Een. Af enkelte Personer viste sig foruden de allerede nævnte, endnu Commandanten Skak, og Stadshauptmanden Thuresen, men fremfor alle Kongen selv. Ingen tænkte, talte, ja slog mere ivrig for Byen og Fædrelandet end han. Endnu kort før Stormen skulde gaae an, da den engelske Gesandt raadte ham at tilbyde og kiøbe Fred, hvad den end skulde koste, svarede han i en kiæk Tone, "at en haard Fred vilde han ikke tiltrygle sig, at han var vant til at see Farer imøde, at Carl Gustav kunde komme naar han vilde, men være for-

visset at finde Folk før sig, der kunde og vilde tage imod ham." Derpaa reed han om og opmuntrede Alle til at stride som Mænd for Fædrenelandet. Han forsikrede, at han vilde vaage og stride for dem, som de for ham, og han viste det; thi saalænge Stormen varede, var han til Hest, og holdt sig stedse der, hvor Angrebet var haardest og Faren størst."

Ogsaa gave Borgerne ham siden det høitidelige og sandru Vidnesbyrd, at det var hans Fornuft, Aarvaagenhed og store Tapperhed, der næst den Allerhøiestes kraftige Bistand og Beskiermelse var at takke for det hele Riges Velfærd og Befrielse; da de med Føie kunde siges, at være indsluttede i Kongestadens trofaste Arm; og var det da intet Under, at Hans Nansen, da en overmodig Rigsraad i de paafølgende Stridigheder dristede sig at true dem, der til Taknemmelighed vilde udvide og befæste Fredriks Kongevælde, besvarede disse Trudsler ved at pege til Stormklokken i Fruetaarn, sikker paa, at ved dens første Klemt hver Borger vilde ligesaa rede ile til at forfægte Kongens Sag, som han, hvergang Nød og Fare kaldte, havde — efter deres egne Udtryk — stedse ladet sig finde hvor Faren var størst; Ligesom det heller intet Under var, at Fredrik Thuresen under de samme Stridigheder torde slaae paa sin Kaarde, og spørge dem, der uden Modstand have overgivet de Svenske Fyen,

om de da hardt baaret deres Værge med saamegen Ære, som Borgerne i Beleiringen deres.

I vore Oldefædres Tid
Var Kiøbenhavn en Stad af Helte;
Saa seierstolt kom Gustav hid,
Her saae han sin Triumphvogn vælte;
Da var det kiække Kiøbenhavn,
Der ene freiste Danmarks Navn.

Kiæk da hver Borger Riflen tog,
Til Landets Forsvar den at lade,
Saa ofte Kampens Time slog,
Som til en Dands de ilte glade;
Men uglad gik den Fiende hiem,
Der voved sig i Dands med dem.

Men hvo blandt Kongestadens Mænd,
Bør som den første nævnet være,
Var det den kiække Thuresen?
Sit Værge førte han med Ære!
Med Føie stolt han slog derpaa;
Men der var fleer, der kunde saa.

Var det Hans Nansen, Fredriks Ven?
Den Titel er hans Hædersminde;
Med Haand og Mund, med Sværd og Pen
Vi ham dem stedse værdig finde,

Men over Nansens Mund og Haand
Var almeen Danneborgeraand.

Hvad? eller vár det Helten Skak?
Hans Seiren var paa Nyborgs Slette;
Der ham til evig Priis og Tak
Et Eftermæle Danmark sætte!
Men Stormens Nat hver Dannemand
Var Helt og seiersæl, som han.

Men blandt dem alle Frederik
Bør dog den allerførste hedde;
Hans Fied det var, hvori det gik,
Han vilde døe i egen Rede;
Med ham at seire eller døe
Hver streed med Lyst paa Land og Sø.

Thi leve Danmarks Redningsmand
Hos Dannemænd i helligt Minde!
Til sidste Dag vort Fødeland
I Farens Stund en Fredrik finde!
Og Held og Hæder være hver,
Der er en saadan Konge værd.

K. L. Rahbek.

Nordmandstrofasthed,

Zinklars Nederlag.

Under den ærefulde Krig, Christian den fierde førte med Sverrigs Konger Carl den niende, og Gustav Adolph, landede en skotsk Oberst ved Navn Zinklar med endeel hvervede Skotter i Romsdalen, for at bane sig Veien giennem Norge, som var blottet for Tropper, til Sverrig, hvis Forfatning i det Øieblik var særdeles betænkelig. I Begyndelsen gik ogsaa Alt dem efter Ønske; men da de kom ind i Guldbrandsdalen, hvorover de agtede at tage deres Vei, havde Lehnsmanden Laurits Hage opbudet Bondealmuen, og med den besat en snevr Fieldpas Krigen kaldet, hvor Skotterne nødvendig maatte igiennem, og hvor de — som den norske Regierings Officielberetning til Canzler Friis siger — havde dennem indklemt imellem Klippen paa den ene Side, og en stor Elv paa den anden Side. Da nu Skotterne kom did, skiød de Norske samtlig ind paa dem, og paa halvanden Time ødelagde dem aldeles, da de, som undgik Bøndernes Kugler, enten fandt deres Død i Elven, eller om de endog slap over den, indhentedes, og dræbtes af Bønderne paa den anden Side. Paa Stædet, hvor Slaget stod er opreist en Støtte med Indskrift til Amindelse af denne Begivenhed.

Hr. Zinklar drog over salten Hav,
Til Norrig hans Cours monne stande;
Blandt Guldbrands Klipper han fandt sin Grav,
Der vanked saa blodig en Pande.

Hr. Zinklar drog over Bølgen blaa
For svenske Penge at stride;
Hielpe dig Gud! du vist lig maa
I Græsset for Nordmanden bide.

Maanen skinner om Natten saa bleeg,
De Vover saa sagtelig trille,
En Havfrue op af Vandet steeg,
Hun spaaede Hr. Zinklar ilde.

Vend om, vend om, du skotske Mand!
Det giælder dit Liv saa fage,
Kommer du til Norge, jeg siger for sand,
Ret aldrig du kommer tilbage.

Leed er din Sang, du giftige Trold!
Altidens du spaaer om Ulykker;
Fanger jeg dig engang i Vold,
Jeg lader dig hugge i Stykker.

Han seiled i Dage, han seiled i tree
Med alt sit hyrede Følge,
Den fierde Morgen han Norrig mon see,
Jeg vil det ikke fordølge.

Ved Romsdals Kyster han skyred i Land,
Erklærende sig for en Fiende,
Ham fulgte fiorten hundrede Mand,
Der alle havde Ondt i Sinde.

De skiændte, og brændte, hvor de drog frem,
Al Folkeret monne de krænke,
Oldingens Jammer rørte ei dem,
De spotted den grædende Enke.

Barnet blev dræbt i Moderens Skiød,
Saa mildelig det end smiled';
Men Rygtet om denne Jammer og Nød
Til Kiærnen af Landet iled.

Baunen lyste, og Budstikken løb
Fra Grande til nærmeste Grande;
Dalens Sønner i Skiul ei krøb;
Det maatte Hr. Zinklar sande.

Soldaten er ude paa Kongens Tog;
Vi maa selv Landet forsvare,
Forbandet være det Niddingsdrog,
Som nu sit Blod vil spare.

De Bønder af Vaage, Lesso, og Lom
Med skarpen Øxe paa Nakke;
I Bredeboigd tilsammen kom,
Med Skotten vilde de snakke.

Tæt under Lide der løber en Sti,
Som de monne Krigen kalde,
Lougen skynder sig der forbi,
I den skal Fienderne falde.

Riflen hænger ei meer paa Væg,
Hist sigter graahærdede Skytte,
Nøkken opløfter sit vaade Skiæg,
Og venter med Længsel sit Bytte.

Det første Skud Hr. Zinklar gialdt,
Han brøled, og opgav sin Aande;
Hver Skotte raabte, da Oversten faldt:
Gud fri os af denne Vaande!

Frem Bønder! frem I norske Mænd!
Slaaer ned, slaaer ned forfode!
Da ønsked sig Skotten hiem igien;
Han var ei ret lystig tilmode.

Med døde Kroppe blev Krigen strøed,
De Ravne fik nok at æde;
Det Ungdoms Blod, som her udflød,
De skotske Piger begræde.

Ei nogen levende Siæl kom hiem,
Som kunde hans Landsmænd fortælle,
Hvor farligt det er at besøge dem,
Der boe blandt Noriges Fielde.

End kneiser en Støtte paa samme Sted,
Som Norges Uvenner mon true,
Vee hver en Nordmand, som ei bliver heed,
Saa tit hans Øine den skue.

Storm.

Nordmandstrofasthed,

Trønderne.

Mellem de Provindser, som ved den ulykkelige Roskildefred vare afstaaede til Sverrig, var ogsaa Trondhiemsstift, hvis Indbyggere vare overmaade misfornøiede med saaledes at skifte Herre, saameget mere, som de af det nye Herskab bleve meget haardt behandlede, deels med Indqvarteringer og haarde Paalæg, deels og med Udskrivning af det unge Mandskab, der som Soldater skulde sendes til Preusen for aldrig at see deres Fædreland mere. Ikke mindre ufordrageligt var det for det øvrige Norge, at see et af sine Hovedlande saaledes afrevet og givet under fremmed Aag. Ikke saasnart kom derfor Efterretning til Norge, at Carl Gustav havde brudt den nys indgaaede Fred, før der nordenfields samlede sig 2000 Mand for at række

Trønderne en trofast Haand til at indgaae den gamle Broderpagt paa nye; Generallieutenant Bielke, som havde Overbefalingen i Norge, og blev saare glad ved, at man hermed endog havde forekommet hans Befaling, sendte da strax General-Major Reichwein op at være deres Anfører. Saasnart han kom ind i Trondhiems Stift, skedte en almindelig Opstand; hver Mand erklærede sig høit mod de Svenske, faldt til ham, og tilbød sig at opofre Liv og Blod for at befrie Fædrelandet. Vel blev nogle svenske Tropper beordrede fra Jemteland at rykke Besætningen i Trondhiem til Undsætning; men de norske Bønder besatte saaledes Passene, at de med uforrettet Sag maatte vende tilbage. Midlertid ængstede Reichweins Tropper Staden saaledes, at den svenske Commandant Stiernskild, som havde brammet af, at han vilde kaage Suppe paa sine Skindbuxer, før han vilde tænke paa Overgivelse, maatte overgive Byen, og rømme det hele Stift.

Det var den svenske Carl Gustav,
Han vilde prøve en Dyst
Med Danmarks Fredrik den tredie,
Dertil havde han stor Lyst.
I Norge er Troskab at finde.

De svenske Hære, de ile
Over frosne Sø og Aa,

Til Dannerkongestaden,
Dens Mure de ville nedslaae.
I Norge er Troskab at finde.

I Roskild en Fred han slutter,
Men dyre betaler han den;
Thi Halland, Skaane, og Bleking,
Og Bahuslehn gaaer hen.
I Norge er Troskab at finde.

Selv Samle Olufs Trondhiem
Den Fiende fik udi Haand;
De Trønder bleve modfaldne,
Men bittre udi sin Aand.
I Norge er Trøskab at finde.

Det var den svenske Carl Gustav,
Han brød den hellige Fred;
Slig Tro fra den Tid giælder
For Svig og Løgnagtighed.
I Norge er Troskab at finde.

Den Krig paa nye udbryder,
Det rygtes i Trøndelav,
Da sværge de modige Trænder,
De Aaget kaste vil af.
I Norge er Troskab at finde.

Nu samle sig stridbare Hære,
Til Trondhiem de rykke vil frem,

At lære den modige Fiende
Den snareste Vei til hans Hiem.
I Norge er Troskab at finde.

I Norge byder Herr Bielke
Sin Konge og Fødeland tro,
Han hørte om Trøndernes Opstand,
Og i sit Hierte han loe.
I Norge er Troskab at finde.

"Hr. Reichwein! din Ganger du sadle!
"Til Trondhiem ride du brat!
"Du sky ei Bierg eller Dale!
"Du frygte ei Mulm eller Nat."
I Norge er Troskab at finde.

"Jeg skyer ei Bierg eller Dale,
"Jeg frygter ei Mulm eller Nat;
"Min stolte Ganger er sadlet;
"Til Trondhiem rider jeg brat."
I Norge er Troskab at finde.

Til Trøndelav kommer den Herre;
Som Julen, velkommen han er.
De glade Bønder sig væbne;
Og Svensken Undergang svær.
I Norge er Troskab at finde.

Fra Jemteland kommer de Svenske,
Som Trondhiem undsætte vil,

De kunde nok hiemme være,
De nærme sig aldrig dertil.
I Norge er Troskab at finde.

Den Svenske Stierne formørkes,
Det Svenske Skiold gaaer i Knuus,
Hr. Stiernskild og hans Svende
Maa rømme det fremmede Huus.
I Norge er Troskab at finde.

Vaadøiet de Svenske bortdrage,
De bandede Nordmandens Tro;
Men Kröniken og Kong Fredrik
Ophøied Nordmanden fro.
I Norge er Troskab at finde.

Mens Norge har Field, og Fieldet
Har Gran, og Granen er grøn;
De kiække Trønders Troskab
Skal mindes, og kaldes skiøn.
I Norge er Troskab at finde.

J. Zetlitz.

Niels Juul.

Øverst mellem de herlige Orlogsseire, der have giort femte Christians Regiering og Niels Juuls Søheltebedrifter udødelige, fortiener ustridigen Søseiren i Kiøgebugt at staae; uagtet altsaa ingen af vore Visedigtere synes at have tordet indlade sig i den farlige Veddestrid med det ovenanførte Vers i den Ewaldske Sømandssang, ved at besynge det i en egen Vise, har Samleren dog, paa det denne glimrende Heltedaad ikke skulde savnes her, hellere villet meddele nedenstaaende Fragment derom, skiøndt skrevet i en anden Digtart. Slaget selv beskriver Ove Malling saaledes:

Hovedseiren var endnu tilbage, der skulde krone alle de andre. De Svenske havde sat en ny Flaade i Søen af sex og fyrgetyve Skibe, under Anførsel af Generaladmiral Horn. Den havde Befaling at plyndre uden Skaansel paa Kysterne. Kongen fik det at vide, og gav Juul 25 Orlogsskibe for at have Øie med dens Hensigter. Juul mærkede, at den stilede lige til Siælland. Han affendte da strax Underretning derom til Kongen, og mældte tillige, at vel var den hollandske Flaade, som skulde komme til Undsætning, blevet ude, dog bad han, at det maatte tillades ham at gaae Fienden imøde, da han

ventede, at det Mod, og den Lyst, alle paa hans Flaade havde til at ile til et nyt Slag, skulde give ham Seier over Fiendens langt større Magt. Kongen gav ham strax Fuldmagt til at handle med bedste Overlæg, og sendte ham hans Broder Jens Juul, en Mand af Sindighed og Erfarenhed, for at gaae ham tilhaande med Raad. Saasnart Juul havde faaet Kongens Tilladelse, lod han holde Bøn paa Skibene, kaldte Krigsraadet sammen, og efter de aftalte Beslutninger, lavede han Alting til, og gik frem. Baron Jens Juul seilede imidlertid om fra et Skib til et andet; opmuntrede, og gav Ordre. Nu skinnede da den betydelige Dag frem, der bestemte det meeste af den hele Krigs Udfald. Ild og Lue forkyndte begge Parters Fyrighed; Striden blev haard; Skibe fyrede paa Skibe; Tougene hængde i Tougene; overalt voxte Striden og Faren, men ingensteds mere end omkring Skibet Christian den femte, som Juul selv førte. Sex svenske Skibe lagde sig omkring det, og beskiøde det fra alle Sider. Men Juul stod midt i Luen, og forsvarede sig, og Folket fulgte deres Admirals Exempel. Masterne bleve nedskudte, Tougene adsplittede, og tilsidst blev det hele Skib saaledes tilredt, at Juul saae det umuligt at holde ud længer. Han lod derfor sætte Chalupper ud for at slæbe det af Slaget til Kiøbenhavn, og steeg dernæst paa Skibet Fredrik den tredie. Alle vendte sig nu derimod. Det blev strax skudt i Brand, og Juul maatte

redde sig paa det tredie. Men under alt dette svækkedes Svenskens Kræfter; de maatte give efter, flyede tilsidst for fulde Seil, og Juul fulgte efter dem som Seierherre til hen med Midnat. Den øvrige Tid af Natten anvendte han paa at lade sine Skibe udbedre, og saasnart Dagen grydede, blev han ved at forfølge sin Seier, og standsede ei for under Malmøes Kanoner, hvor han endnu erobrede to Skibe, og stak eet i Brand. Denne Seier er een af de betydeligste, Historien har. De svenske tabte 11 Orlogsskibe, og lige saamange mindre; de lode 1200 Mand paa Pladsen og 3000 Mand som Fanger i de Danskes Hænder. Juul mistede allene 300 Mand og ei eet eneste Skib.

Denne Begivenheds Fremstilling i nedenstaaende Fragment grunder sig paa mundtlig Overantvordelse, og torde vel i et og andet være mere poetisk end historisk; den er taget af Stykket Thorsing (Taasing) i Langelandsreisen.

O! du blev Helten til Løn; Manddom fik Mandigheds Hiem;
Thi Kong Christian stod høit i sin Hal, med et faderligt Øie
Vendt mod Kiøgebugt; Stunden var vigtig og stor.
Juul var giordet til Strid; rask blussed den dristige Kiæmpe,
Lokkerne flagrede vildt, Kamplysten stod i hans Blik.

Niels, lød Konningens Ord, (og hans Haand laae paa
Kiæmperens Tinding)
Gak nu med Gud, min Søn! rust dig, og vent paa
mit Bud.
Og nu stod Dankongen, og saae — og beregned — og
tænkte —
Fienden ei laae ham tilpas. Juul fik til Angreb
ei Vink.
Pludselig dundred Kartoverne dumpt i den svulmende
Havbugt,
Og over oprørte Vand slyngte sig Røgskyen hen.
Blussende Konningen stod i sin Borg med vredeligt
Aasyn,
Harmfuld skiælved hans Haand under det speidende
Glar.
Dannerflaaden tog Flugt, (saa syntes det) Krigsluen
brændte,
Dristig, paa egen Haand, fræk af en Undersaat tændt.
Da svor Skioldungen dyrt, i faderlig Harme, ved
Himlen:
Slagen skal du, Niels Juul! hænges i Galgen med
Jern.
Men, som det pleier at gaae (hvert Land klækker særegne
Drift ud)
Huusvant fra Lodbrogs Tid Ydoen plasker til Søes.
Saadan gik det saa tit, og saa gik det her; thi Niels
Juul kun
Flygted paa Skrømt for at slaae Fienden for Alvor
paa Flugt.

Og da bedækt nu med Støv og med Sveed og med Blod
han paa Land steeg,
Knælende ned for sin Drot, fuld vel sin Brøde
bevidst,
See da græd Dankongen; thi ret som en Misdæder
knælte
Ydmyg den herlige Helt, vented sin Dristigheds Løn.
Kierligt han tog ham i Favn, som en Fader han løfted
sin Finger,
Niels! Niels! smilte han blidt: nys jeg en Lænke
dig svor;
Den skal du faae. Men flux af sin Hals tog Kongen
en Kiæde,
Tung af hin rødeste Guld, rundt med Karbunkler
besat,
Hang den saa rundt om Heltens Hals; og det blomstrende
Thorsing,
Blev den Galge, hvori høit han Forbryderen hang.

Oehlenschläger.

Heltemodig
Selvopoffrelse,

Hvidtfeld.

I Aaret 1711 laae Generaladmiral Gyldenløwe med en, i hver Henseende, maadelig Flaade, mod en mægtig svensk, som han ikke var i Stand til

at byde Spidsen i aaben Sø, af hvilken Aarsag han tog en fordeelagtig Forsvarsstilling i Kiøgebugt. Her blev hans Avantgarde canoneret af den fiendtlige Admiral Wachtmeister. Skibet Dannebrog, ført af Commandeur Hvidtfeldt, laae foran i Avantgarden, og altsaa Heden nærmest; det kom strax i Begyndelsen af Fægtningen i Brand ved sine egne Kanoners Ild; alle Bestræbelser at slukke Branden vare forgiæves; den tog mere og mere Overhaand, og selv Folkene vare ikke at redde, med mindre Hvidtfeld vilde kappe Anker, og drive paa Land; men da han saae, at derved Vinden vilde føre hans Skib ind paa den bagved liggende Flaade, og at følgelig den tilligemed Kiøgeby vilde være udsat for at tændes, havde han den heltemodige Opofrelse at ringeagte sin egen Redning, forbød at kappe, lod fyre Skud i Skud mod Fienden fra de forreste Kanoner, medens Skibet brændte bag til, stod selv, og commanderede til Hurtighed, og oppebiede i denne Stilling den uundgaaelige Død. Efterat denne frygtelige Forfatning havde varet henved to Glas, tændtes Krudtkamret, Skibet sprang, og af alt Mandskabet undkom kun sex Matroser, som kort før havde kastet sig i en Jolle, og sat fra Skibet.

Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte,
Der ansaae Tapperhed for Pligt,
Og skialv ei, naar det giældte;

Saa var vor Juul, vor Adeler,
Vor Tordenskiold, og saa var fleer.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Men fremfor Alle Hvidtfeldt bør
Den uforsagte hedde,
Hvo saae sin Død saa vis, som han,
Og gik i den med Glæde?
Og aldrig han forglemmes skal;
Thi Flaaden frelstes ved hans Fald.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Saa haard en Kamp der monne staae,
De Fiender var saa mange;
Men næst til dem Hr. Hvidtfeldt laae,
Den Helt var aldrig bange;
I hele Flaaden ingen slog,
Som Hvidtfeldt med sit Dannebrog.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Men som vor Hvidtfeldt mandigst slog,
Og Lag paa Lag dem sendte;
Hans gode Skib, hans Dannebrog,
Dets egen Ild antændte.
Kap Anker, Hvidtfeldt! fly til Land,

Ved Flugt du Livet frelse kan.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Nei! var hans Svar! flye vi derhen,
Staaer Danmarks Flaade fare,
Og skulde Danske vove den,
For egne Liv at spare?
Døe skal vi; men vi hævnes maa;
Til sidste Aandedrag vi slaae.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Til sidste Aandedrag vi slaae!
Hans Sømænd rask gientoge;
De Ild og Død rundt om dem saae,
Men uforsagt de sloge;
Til Ilden ind til Krudtet brød,
Og alle døde Heltedød.
Vort Fødeland var altid rigt
Paa raske Orlogshelte.

Og aldrig uddøe Hvidtfeldts Roes,
Hans kiække Sømænds Minde!
De evig i hver dansk Matros
En værdig Landsmand finde!
Naar Fødelandet kalder os,
Som de hver byde Døden Trods.
Vort Fødeland var stedse rigt
Paa raske Orlogshelte.

K. L. Rahbek.

Sømandskab og Soldatskab,

Christen Thomesen Sehsted.

"Blandt vore store Sømænd — siger O. Malling i sin tit anførte Bog — fortiener ogsaa Christen Thomesen Sehsted at regnes. Det var fornemmelig ved en Landgang paa Rügen 1715, at Sehsted tilfægtede sig Hæder. Rügen var stærkt besat med svenske, som Carl den tolvte selv anførte. Indgangene og Dybene omkring Landet vare deels opfyldte, deels forsvarede af fiendtlige Skibe. Saa mange Hindringer havde Sehsted med sin Transportflaade at gaae imøde. Mod, saae han altsaa, vilde ei være nok. Han udsaae derfor sin Plan med et viist Øie, gik jevnt frem, og slog ei, uden det giordes nødig, og uden han saae sin Fordeel; giorde Tegn til Angreb paa eet Sted, faldt an paa et andet, og saaledes deels slog, deels listede han sig til at fuldføre en Landgang, som før var prøvet og vanlykket, men nu gik frem, og blev de danske Vaaben til Ære og Fordeel. Fredrik den fierde, og den daværende Konge af Preusen vare begge øiensynlige Vidner til denne Seier, og bleve begge til Slutningen fornøiede med Sehsteds kloge Forhold i det Hele. I Begyndelsen af Søslaget skal de

ei have været tilfreds med hans Koldsindighed, men undredes over, at han lod Fienden angribe og skyde, uden at han strax giorde det samme;*) men da de siden mærkede hans Hensigter, og saae, at, da han begyndte, skedte det med al den Hurtighed og Kiækhed, der var muelig paa Søen, forandredes deres Forundring til Høiagtelse, og Sehsted blev tilstaaet den Ære, ham tilkom."

Samleren har, indtil nogen af vor Samtids Digtere helliger denne ydermere som Søcadetacademiets Stifter af vor Søetat udødelig fortiente Mand et værdigt Minde, troet at burde meddele det hans Seier angaaende, af hans Samtidige Sorterups Heltesang i denne Anledning, dets Længde, og maaskee eet andet Sted for mangen Læser vel gammeldags Tone, uanseet. Hvad ham selv angaaer, veed man, at han regner denne liden Samling af Heltesange blandt vor poetiskpatriotiske Litteraturs sande Skatte, som han vel ønskede mere kiændte og paaskionnede.

Hr. Sehsted har avlet en Søn under H,
De Svenske til Sorrig og Qvide!

*) Han lokkede nemlig Fienden til at spilde sin Ild paa hans Pramme, som de i deres Hidsighed skiød meget langt over, medens han udførte sin Plan, at bemægtige sig Indløbet, og indslutte den svenske Flotille, saa han siden uden Vanskelighed kunde landsætte de allierede Tropper.

Han haver den Skiæbne, han aldrig skal døe,
Og aldrig sin Klædning opslide.
Af Herren er Seiren allene.

Hans Fødsel var blodig, hans Moder var Mand,
Hans Amme var gloende Lue;
Hans Vugge var vinget, og gynged paa Vand,
Al Verden det Foster skal skue.
Af Herren er Seiren allene.

Tre Konger stod Fadder, der Barnet kom frem,
Ei alle med lige god Ville,
Det flakked' om Havet, dog landede hiem,
Paa Rygen og Ruden at spille.
Af Herren er Seiren allene.

Den Seier Hr. Sehsted for Rügen erholdt,
Af Rygtet tog snelleste Vinger,
Ei Field er at finde saa steilt og saa stolt,
At den jo derover sig svinger.
Af Herren er Seiren allene.

Hr. Sehsted saa viselig satte paa Land,
At Fienden det ei kunde hindre;
Det mindes i Norden, mens Strømmen har Vand
Og Stierner paa Himmelen tindre.
Af Herren er Seiren allene.

Da Kongen fik Tanker til Pommern at gaae,
Og Svensken fra Rügen forjage,
Hr. Sehsted det Ærende tog sig oppaa,
Han Farten ei vilde forsage.
Af Herren er Seiren allene.

Han træder saa villig og freidig ombord,
Der Afskeed til Hove var taget,
Og ønskte, at aldrig see siællandske Jord,
Før Fienden fra Rügen var slaget.
Af Herren er Seiren allene.

Der lægges fra Bommen, der stikkes i Sø,
Kartover gav Hilsen til Minde,
Ved Flaadens Udseiling vel mangen stolt Mø
Og Frøken randt Taarer paa Kinde.
Af Herren er Seiren allene.

Her fandtes saamange, som spaaede om ham,
Den Seier var suur at erholde;
Thi Veien var snever, og Farten var gram
Imellem de væbnede Volde.
Af Herren er Seiren allene.

I Dybet for Sehsted var Skibe sænkt ned,
Forinden laae Fiendens Fregatter.
Her vilde arbeides med blodige Sveed,
Og holdes saa hede Combatter.
Af Herren er Seiren allene.

Paa Siderne Ruden og Rügen gav Fyr
Af mange og store Kartover,
Flotillen de agte at kaste overstyr,
Men Sehsted sig ridderlig vover.
Af Herren er Seieren allene.

Omsider kom Heden til høieste Magt,
Og Ilden til skarpeste Lue;
Da vore bag ved sig saae Fiendernes Agt
Med Døden dem grummest at true.
Af Herren er Seiren allene.

For Sehsted var Ilden og Ilden var bag,
Paa Siderne fyrtes saa fage,
Man meente, Flottillen var bleven et Vrag,
Der havde for I d n maat' brage.
Af Herren er Seiren allene.

Her kom og end stundum de Tidend' til Land,
At Messen var moxen udsiungen,
At Sehsted var siunken i Neuendybs Vand,
Og Skibet i Luften var sprungen.
Af Herren er Seiren allene.

Men denne Søkiæmpe sig ypperlig holdt,
Og værged af Skibe og Pramme,
Han Fienden en Vrede og Haanhed har voldt,
Han maatte afdreie med Skamme.
Af Herren er Seiren allene.

Han sendte de Karle saa træffende Bud
Ved græsselig Buldren og Skyden;
At Master og Stænger omborde fløi ud;
Han skiænkte dem Døden i Gryden.
Af Herren er Seiren allene.

De spøttede fra sig, de sprudede hvast,
Forinden de pommerske Gatte,
Men maatte dog rømme, og flygte saa fast,
Adspredte, som kysede Katte.
Af Herren er Seiren allene.

Hr. Sehsted har vovet saa mandigt et Slag,
Og staaet for Kugler og Lue,
Hvis Himlen ei havde haandhævet hans Sag,
For Døden da maatte han grue.
Af Herren er Seiren allene.

Men Herren ved hannem gav Lykke og Seir,
Ja Ære til Dannemarks Rige,
Gud reiste og Strømmen, gav føiende Veir
Saa nødte han Fienden at vige.
Af Herren er Seiren allene.

Sorterup.

Norge 1716.

Mod, Troskab, Tapperhed, og hvad som giver Ære,
Den hele Verden kan blandt norske Klipper lære.
Saa var den Overskrift, som Kongen Landet gav,
Og mangen Svensk i Aar har fandet i sin Grav.

Med disse Ord begynder meget træffende den gamle Poet Jørgen Friis sin Fortælling om de Norskes Manddomsgierninger ved de Svenskes Indfald i Norge 1716 under Carl den tolvtes Anførsel. Adskillige af Normænd da udøvede Heltebedrifter have, meest blandt deres egne patriotiske Landsmænd, fundet Sangere; vi ville her under een fælleds Overskrift sætte disse, saaledes, som de i dem besiungne Daad i Tiden fulgte paa hinanden.

a) Oberst Kruse.

Hvad skeer, hvo maatte først sin Hest af Striden vende?
Det var jo Sverrigs Haab, og Kongens næste Frænde.
Han blev den første Mand, som bragde Budskab hiem,
At nu var Hæren alt til Høland kommen frem.

siger den ovennævnte gamle Poet; og denne Førstegrøde, de Svenske her modtog af de norskes Tapperhed, bragdes dem af den brave Oberst Kruse,

der med 150 Mand havde besat en Vintervei til Holands Præstegield. Fortropperne af den svenske Armee, 600 Mand stærk, stødte her paa ham. Kong Carl den tolvtes Svoger og Thronfølger, Prinds Fredrik, førte dem an, og Carl den tolvte var selv tilstæde. Kruse agtede hverken Mængde eller Anførere; sin Post vilde han forsvare, og derfor angreb han Fienden, saasnart den nærmede sig, ligesaa modig, som om han havde havt Mængden paa sin Side. Tree Gange faldt de an, og alle tree Gange drev han dem tilbage, saa at, havde de ei efterhaanden faaet Forstærkning fra Hovedarmeen, som laae bag dem, havde de neppe vovet at blive ved deres Forsæt. Kruse var stedse med blandt de forreste. Han nedlagde med egen Haand fyv Fiender, og saarede Prindsen selv; men tilsidst blev han overmandet, fik tree Hug i Armen, saa han ei længer kunde føre sit Sværd, og maatte da lade sig tage til Fange. Carl den tolvte, som allerede i Slaget havde beundret denne tappre Mand, lod ham strax bringe for sig, og spurgte ham, hvorledes han med saa faa Folk havde tordet sætte sig mod saamange. Kruse svarede da, at det var Skaden den, han havde havt saa faa; thi med nogle hundrede Mand meer, skulde man ei faaet hans Person saa let. Han skal da end videre være bleven spurgt: om Kongen af Danmark havde mange saadanne Karle som han; og da have svaret: at han ei var af de bedste;*) men saavel

*) Er du det, da tage Fanden den, der vil have med de bedre at giøre! skal Carl den tolvte efter Traditionen have svart.

dette, som hvad ellers blev sagt, er uvist. Dette er vist, at Kongen talede offentlig til hans Ære, og lod ham ved sin egen Livlæge forbinde.

Kong Carl den tolvte gaaer engang
Mod Norge op;
Paa Hølands Vei ham byder Stang
En ringe Trop.
En Mand den fører, som er værd
At føre den;
Det Kruse er; bag Kruses Sværd
Staaer Manddomsmænd.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

Han seer de svenske komme nu,
Han seer Kong Carl!
Nu Kruse! nu vel blegner du?
Du seer Kong Carl.
Nei; tænker Kruse selv ved sig:
Du komme kun!
Vær du Kong Carl! jeg møder dig
Og slaaer en Stund.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

Men Kruse falder Tiden lang,
Mod Svensken rask
Han rykker frem, og kløver mang
En Pandebrask.

Den Ridderrød for Svensken staaer
I Spidsen frem;
Af Kruses Huggert her han faaer
En Hilsen slem.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

Tree Gange frem giør Kruse Fald
Paa svenske Mænd;
Tree Gange for hans Dyrendal
De ryge hen;
Saa giør han nu Kong Carl ret varm
Med nogle faa,
Tak Gud, Kong Carl! for Kruses Arm
Ei selv du laae.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

Men hvo kan staae til evig Tid
Med ringe Flok?
Mod talrig Hær en Stund i Strid
Var Ære nok!
Men slye er Nordmand lidet lærd,
Endnu han staaer,
Paa Knæ i Blod han svinger Sværd,
Og Svensken slaaer.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

Nu strømmed Blod af Vunder tree
Fra Skulderblad,
Og trættet blev den Stump af Knæ,

Hvorpaa han sad.
Jeg skulde dog ei have mig
En Arm endnu,
(Paa Overlæg da strøg han sig)
Saa god som du?
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

At give sig nu var det Tid,
Nu faldt hans Sværd —
"Lad norske Gubben komme hid,
"Han er det værd."
Saa bød Kong Carl — til Kongens Telt,
Som Carl befoel,
Saa bæres frem den norske Helt
Paa løftet Stoel.
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

"Har danske Kongen mange Mænd,
"Som ligned dig?"
"Mig Konge! — meer end ti for een
"Langt over mig."
"Hvad? ti for een? — som du i Dag
"Du kiække Mand;
"Da falder ei for første Slag
"Det norske Land."
Saa fægte hver Nordmand, som Kruse!

C. Frimann.

b) Anna Colbiørnsen.

Strax i Begyndelsen, som ovennævnte gamle Poet siger:

Sig Fienden vilde snige
Sig hen til Lüzan selv igiennem Ringerige;
Om Reisen vel gik af, han agtede at gaae,
Hvor Dannerkongens Sølv i Svøb og Fødsel laae.
Den svenske Løve selv, som søgte Rov og Bytte,
Og havde Øie paa den sølverstraalet Hytte,
Han blev til Rov og Deel en Fange samme Nat,
Da Kongen havde Haab til ham og flere sat;
De Jernbeklædte Mænd, de Folk, som Otken førte,
Forsvarte Kongens Sølv, saa ingen Mand det rørte,
Da blev jo Sølv til Jern, og Jernet deres Død,
Som haabede ved Sølv at vinde Liv og Brød.

At dette faldt saa heldigen ud, skyldtes fornemmelig den snilde Præstekone Anna Colbiørnsen, i hvis Præstegaard Norderhoug den svenske Oberst Løwen paa sin Snigmarsch igiennem Ringerige til Kongsberg havde indqvarteret sig, og lagt sine medhavende otte hundrede Mand i de omliggende Gaarde. Da hendes Mand, Jonas Ramus,

var syg, og sengeliggende, maatte hun modtage disse selvbudne Giæster, tinge op med dem, for at undgaae Plyndring, og beværte dem; medens hun var sysselsat hermed, gav hun Agt paa deres indbyrdes Tale, og hørte, de lagde Raad op, først ved Dagbrækningen at overfalde et mindre Antal norske Dragoner, der en halv Miil derfra stod ved Gaarden Steen, og derpaa gaae mod Kongsberg. Hun besluttede da at advare sine Landsmænd om den overhængende Fare, anstillede sig til den Ende overmaade omhyggelig for de Svenske, sørgede for, at de bleve overflødigen beværtet, ei blot hos hende selv, men og paa de øvrige Gaarde; tog da Paaskud af, at hun savnede noget, der til Maden skulde bruges, for at faae Tilladelse, at hendes Pige maatte gaae til Sognefogden, hvem hun nu overdrog at faae videre Budskab sendt til Steen, at de Norske kunde forekomme Fienden. Midlertid giorde hun alt for at indbysse de selvbudne Giæster i Tryghed. Da den svenske Oberst spurgde hende om Veien til Steen, for der at udsætte sine Forposter, anviiste hun ham den urigtige Side; een af hans Karle, som han havde befalet at holde hans Heste opsadlede uden for Døren hele Natten, fik hun beskiænket, lod Hestene trække i Stalden, og Dørene slaae i Laas. For de Gemene, der klagede over den strænge Kulde, lod hun paa Gaarden tænde et Baal af tørt Træ, Halm, og hvad bedst kunde blusse, at de Norske deraf kunde have Veiledning, samt Tegn, at der var Tid til et Overfald. Det lykke-

des; de norske Ryttere drog ud, saasnart de saae Ilden, naaede Gaarden, uden at mærkes, toge Obersten fangen, og nedsablede eller forjøge de efterhaanden tilstimlende Svenske.

En ikke ubetydelig Deel af disse havde imidlertid mærket Uraad om Natten, og flygtet; disse sankede sig igien Dagen derpaa, og besluttede et nyt Angreb. Hændelsesviis var Anna Colbiørnsen med en anden Kone gaaet ud at besee Valpladsen. De svenske fik Øie paa hende, en Underofficeer, som førte dem, reed til, satte hende Carabinen paa Brystet, og spurgde hende, hvor, og hvormange de norske vare? Den anden Kone besvimede af Forskrækkelse; men Anna Colbiørnsen lod sig ikke forfærde, og sagde blot: Hvad? tiener du din Konge for at skyde Kiærlinger ihiel? Underofficeren trak da beskiæmmet Carabinen tilbage, men vedblev sit første Spørgsmaal; Ih! svarte hun: det kan du let faae at vide; de sætte dem nu i Orden bag Kirken, for at følge Eder paa Veien, hvormange de ere, veed jeg ei, jeg har ikke talt dem; men det veed jeg, der er saa tykt som Sand. Svensken ilede flux tilbage og bragde de andre denne Tidende som tilforladelig. De toge strax Flugten i saadan Uorden og Forvirring, at nogle derefter bleve optagne af Bønderne der omkring, andre forvildede sig i Skove og Afveie.

Om Anna Colbiørnsen jeg qvæder et Qvad,
Den Norderhougs mandige Qvinde,
Som snedig og kiæk fra den sølvrige Stad
Bortholdt den fordærvende Fiende;
Til Fødelands Gavn
Hun giorde sit Navn
Udødeligt, evigt sit Minde.

Til Norderhoug kommer en ubuden Giæst,
En Svenske, af Navnet en Løve,
Ham følger en frygtelig Skare til Hest,
Som Kongsberg vil brænde og røve;
Mod Qvellen det er,
Man hvile vil her;
Fru Anna herberger den Løve.

I Tale og Færd hun saa venlig sig teer,
Det bedste, hun har, hun frembringer,
Hun hører; hvad Anslag paa Færde der er,
Og tænker: det neppe gelinger.
At Nordmænd er nær,
Og hvor som de er,
Glad hører hun; Glæden hun tvinger.

Til Steen, hvor de Norske, men svagere, staae,
Et Bud hun beslutter at sende;
En Jente faaer Orlov et Ærind at gaae,
De Svenske mistænke ei hende.

Til Lehnsmanden nær,
Hun Budskabet bær,
Han skyndig til Steen det skal sende.

"I Norderhougs Præstegaard Fienden er,
"I Morgen før Soel kan fremtræde,
"De komme til Steen, og da æde de Ier,
"Hvis I dem i Nat ei kan æde;
"Fast tusend de er
"Med Flinter og Sværd,
"Blot Hestene skal jer nedtræde."

"Men mærker, hvad Anna Colbiørnsen har sagt:
"Naar Lysning af blegnende Lue
"Fra Norderhoug skinner, saa kommer med Magt,
"Og Svensken I skal underkue."
Saa lød hendes Bud,
Lyd hende, tro Gud,
Og agt paa den ledende Lue.

Imidlertid Anna med Drikke og Mad
Beværted de høie og ringe,
For disse, som frøs udi Gaarden, hun bad,
Hun maatte, for Kulden at tvinge
Antænde en Ild,
Den Oberst saa mild
Tillod det; høit Luer sig svinge.

Nu komme de Norske, nu Kampen gaaer an,
Nu fanges den fraadende Løve,

Nu falde for Nordmanden Svenske som Sand,
End flere nu Hestene prøve.
Thor Hovland! dit Sværd
Befordred den Færd;
Din Arm, ei dit Navn, var en Løve.

De adspredte Svenske, snart Dagen mon grye,
Sig samle, paa Valpladsen finde
Den modige Anna, som fik dem at flye,
Den kloge og fryctløse Qvinde.
Og hun skal paa ny
Faa Svensken at flye;
Har flere, end Norge, slig Qvinde?

En Rytter med spændt Karabin rider frem,
Hvor ere de Norske? hvor mange?
"Hm! svarede Anna: du taler med Klem,
"Din Konge, for Qvinder at fange,
"Har rustet dig ud
"Med Lod og med Krud,
"For slige er Nordmænd ei bange."

"Men jeg har ei talt dem, ei tælle dem kan,
"Bag Kirken sig ordne de kiække;
"Saa stærke som Field, og talløse som Sand,
"Forsøg du, om du kan dem skrække."
De mandige Ord
Forfærdet han troer,
Og flyer sine Landsmænd at skrække.

Nu flye de forvilded', en hist og en her;
Den Norderhougs mandige Qvinde
Allene fordrev den fordærvende Hær,
Og fanged den truende Fiende.
Til Norriges Gavn,
Hun giorde sit Navn
Udødeligt, evigt sit Minde.

J. Zetlitz.

---

c) Thor Hovland.

Blandt de Mænd, som Otken førte, udmærkede sig ved denne Leilighed især den i ovenstaaende Vise omtalte Thor Hovland, norsk Vagtmester. Da Budet kom til Steen — siger Malling — og forkyndte de Svenskes Nærværelse, krympede Anføreren, en Udlænding sig, sigende: at han ei var stærk nok mod saa stort et Parti, at han ei kiændte Veien, og at det var bedst at brække op, og gaae derfra. Da stod Thor Hovland frem, og sagde, at han kiændte hver Gierdestav paa Veien, og bød sig til at ride i Spidsen for at føre dem an. Alle norske Officerer og Gemene, fornemmelig Capitainen Knud

Gyldenstierne Sehsted paastod det. Otken maatte da give efter, og Thor Hovland tilligemed en anden af hans Kammerater rede foran, og viste Vei. Da de nu nærmede sig til Præstegaarden, gave disse tvende Veivisere sig ei Tid til at forene sig med de andre; de bleve ved at ride foran, fældede hver sin Skildvagt, og ilede lige ind i Præstegaarden. Thor Hovland reed strax til Vinduerne, og skiød derigiennem efter Obersten selv, men traf ham ei. Inidlertid kom Svensken i Gevær. Striden blev haard og langvarig; thi een Trop Svenske kom tilløbende efter den anden fra Nabogaardene. Men overalt, hvor Striden var haardest og Faren størst, der saae man Thor Hovland. Foruden sin egentlige Rustning førte han altid i sin Saddel et stort gammeldags Slagsværd, som faa uden han havde Styrke at føre. Dette brugde han her med saadan Eftertryk, at han allene standsede en heel fiendtlig Trop i et Led, og holdt dem op, indtil flere af de Norske kom til, og forjoge dem. Imidlertid havde han med egen Haand nedhugget adskillige. Dagen efter dette betydelige Slag, anrettede Præstekonen et Giæstebud for de norske Officerer. Hun satte da Thor Hovland til Bords med dem, og sagde, at siden han havde ført dem an, og havde meest Deel i Udfaldet, saa var han vel den Ære værd.

Fly langt fra fredsomt Folk i Nord,
Blodstænkte Sværd!
Glad, Nordens Søn! pløi arvet Jord,
Syng gylden Fred ved barnrigt Bord,
Men trænger Voldsmand paa din Jord,
Du uforfærd
Med Fædres Arm, Fædres Mod
Afto i Fiendens HiertebIod
Dit Sværd.

Exempler nok paa arvet Mod
Min Landsmand har;
Ei sparsomt randt Forfædres Blod,
For Landet, Fyrsten, Landet god;
Det Bryst, som Værn for Frihed stod,
Lig Klippen var.
Min Sang nu hædrer Hovlands Thor,
En Stridsmand i det kiække Nord
Selv var.

Thor førte ei Commandostav,
Selv Bondemand,
Dragonens Lod ham Skiæbnen gav,
Hans Mod steeg til et større Krav,
Det loe ad Kamp, og Død, og Grav.
Ham Fødeland
I Spidsen saae for Brødres Hær
At høste Gother med sit Sværd,
Som Mand.

Hans Navn jeg knap erindre kan,
Det glemmes bør;
Han var en feig og fremmed Mand,
Der glemte Æren og sin Stand,
Den Kunst at tælle Folk han kan.
Mod Mængden tør
Hin Tæller ikke gaae i Feldt,
At være Nordmænds Chef, slig Helt
Ei tør.

Han spildte da en Hoben Ord,
Og blandt dem var:
At Sneen skiulte Vei og Spor,
Og let man vild om Natten foer,
Da flux fremstaaer vor Hovlands Thor,
Og mældte Svar:
Jeg Eder Veien vise tør,
Jeg kiænder hver en Steen og Stør,
Den har.

Knud Sehsted prisede vor Thor,
Og Chefen tvang,
At lyde Ærens Røst, og stor
Var Hærens Jubel, da man foer
Til Kamp: tree Gange høit i Chor
Et Hurrah klang;
Derpaa man galopperer hen
Og overrasker sin Uven
Dengang.

Allene med sit arvet Sværd,
Og arvet Mod,
Af Gother standser Thor en Hær,
Og den formindsker uforfærd,
At frelse Brødre holdt han værd,
Med eget Blod,
Men de til Hielp ham ilede
Med Seier Lykken kronede
Hans Mod.

Du Lynildstraalen splitte saae
Hint Marmorfield,
Thors tunge Staal saa falder paa
De Gother, som hans Fart modstaae,
Skiøndt de, som ægte Gother slaae.
Kun Fiendens Held
Var, at hans Bryst mod Staalet tog,
Og Thor mon prise, hver han slog
Ihiel.

Thi leve Thor i Nordmands Sang,
Mens Norge staaer;
Med gamle Kiæmper nyde Rang,
Som Eivind og som Thiodolf sang,
Paa Helte aldrig Norge Trang
I Verden faaer.
Naar Landsmænd skulle blotte Sværd
At Skialdeqvad de blive værd,
Jeg spaaer.

Med dette Qvad paa fredsom Dag
Jeg priste Thor.
See nu staaer opreist Blodets Flag,
Nu nærved dundrer Kampens Brag;
Slaa nu paa Fienden Slag i Slag,
Du Søn af Nor!
For Evighed med fiendtligt Blod
Skriv: i det gamle Norge Mod
End boer.

B. Prahl.

d) Ole Svendsen Bakke.

Til Fredrikshald vi vil os nu begive,
Og ved en Klokkers Grav et Notabene skrive,
I Landet var han fød, i Kirken var han Degn,
I Marken General for Folket af hans Egn.
Det bliver og endeel til Nationens Ære,
At den, som kun var vant en Psalmebog at bære,
Han kunde bære Sværd mod Fienden, som var stærk,
Og sætte med Forstand saa høi en Post i Værk.
Han sover i sin Grav, hans Navn er os i Minde,
Saa længe Klokketaarn er i vort Land at finde,
Saa længe der er Sang og Degne i vort Chor,
Saa længe synge vi: den Klokker var i Nord.

siger tit anførte gamle Friis; og med disse hans Ord gaae vi over til Heltens Minde. Ole Svendsen Bakke var Klokker paa Id og Eningdalen ved Fredrikshald. Da Svensken nærmede sig at beleire denne By, og alle vare enige til at standse og svække ham, vilde denne Klokker ei heller være ørkesløs. Han tog to Bønder til sig, og lagde sig med dem i en Klov ved Siden af Alfarveien, for at paapasse den daglig omsværmende Fiende. Neppe en Time efter kom et Parti af 24 Mand anførte af Oberst Balzer. De gave dem Tid at komme paa Skud, holdt saa alle tre paa Obersten, og lagde ham ned paa Stædet. De svenske, forfærdede ved disse uventede Skud, men især ved Oberstens Fald, toge Flugten; men, da de ei hørte uden disse samme Skud, vovede de dem dog tilbage at afhente Liget.

Ved dette heldige Udfald opmuntredes Klokkeren at vove noget større. Han gik da til Fredrikshald, at tilkiændegive Peder Colbiørnsen, at endeel Svenske laae to Mile fra Byen, at bedække Eningdalens Bro, og tilbød sig at være Veiviser og Formand til at angribe dem, og da Colbiørnsen først ønskede nøiere at underrettes om deres Styrke, lod han sig af ham give en Rulle Tobak, og gik, under Paaskud at udsælge den, forklædt om blandt de svenske, udspeidede dem, og bragde den Beskeed, at de bestod af et Compagnie til Hest, under Ritmester Lohmand og to tilfods, og at Gaarden Kirkeboen var deres Hovedqvarteer. Colbiørn-

sen samlede da sit Compagnie frivillige, Klokkeren stødte dertil med nogle Bønder, og ved en Forstærkning de fik af Fæstningens Besætning under Lieutenant Even Kraft, blev de 200 Mand, der deelte sig i to Hobe, hvoraf den ene skulde angribe dem fortil, den anden, under Bonden John Biørnestad afskiære dem Tilbageveien til Sverrig. Klokkeren var med den første Hob, han viiste dem Gienveie, og uagtet disse vare vanskelige og fulde af Snee, skyndede han dog stedse paa Folkene, saa Anføreren tit maatte raabe ham tilbage og foreholde ham, de maatte gaae, saa de ei skulde mangle Kræfter, naar det gialdt; men han meente, det havde ingen Fare; i et saadant Ærinde kunde han gaae ti Miil, uden enten at blive træt eller keed. Mod Morgenen vare de saa nær, at de kunde see Hovedqvarteret. Folket blev stilt i Orden, og gik lige til den første Forvagt, som bestod af 24 Mand, og hvoraf de fleste nedlagdes ved den første Salve. Men een af samme Forvagt sneeg sig under Ladebroen, og skiød lumskelig Klokkeren giennem Brystet, saa han segnede samme Øieblik. En af hans Sognefolk løb til, og vilde løfte ham i Veiret; men Klokkeren vilde ei, at denne eet Øieblik skulde forlade sin Plads. "Lad mig ligge i Jesu Navn, sagde han, hils min Kone og mine Børn, jeg er vel fornøiet! gaae I hen, og giør jert Beste! faldt om, og døde. Det første da Bønderne i deres Harme foretoge sig, var: at de samtlig som een Mand skiød

paa Klokkerens Banemand, og satte ham over ti Kugler i Livet. Derfra gik de løs paa de andre, og Intet kunde standse dem. Den svenske Ritmester overgav baade sig og sine, og bad kun om Livet; men Bønderne, der græmmede sig over deres Klokker, nedsloge forfode, og det varede længe, før deres egne Anførere kunde overtale dem at holde inde.

Nogle Dage efter samlede Colbiørnsens Frivillige sig i Vaaben, og bragde ham med Høitidelighed til Id Kirke, hvor Præsten holdt en Ligtale til hans Ære. Midlertid sad de, hver med ladt Gevær i Haanden; thi Fienden var i Nærheden. Efter Talen fyrede de trende Salver over hans Liig, og dette blev denne brave Mands Æreminde.

Foruden den nedenstaaende Sang over denne kiække Nordmand, findes et skiønt Mindedigt til hans Hæder i hans ædle Landsmands Digteren Reins samlede Arbeider 1 D.

Naar Værn om Arnestæd det giældte,
Hver Nordmand stedse viste Mod,
Blandt hine Fieldes gieve Helte
En Klokker og med Ære stod.
Det Ole Svendsen Bakke var,
Der kiæk mod Fienden Vaaben bar.

En Sang om ham med festlig Glæde
Vort Lands Soldater synge maae,
Med Iver i hans Fodspor træde,
Naar de i Kamp og Feide gaae.
Han vovede for Landet Alt,
Med mandigt Sind for det han satdt.

Ei lod sig Gubben fordum skrække,
Da tolvte Carl greb Norrig an,
Den svenske Hær at standse, svække,
Det ønskte hver en Odelsmand.
Da fandt og Ole Bakke Lyst
At vove for sit Land en Dyst.

Flux i en Kløft med tvende Andre
Han stiller sig ved alfar Vei,
Hvis Fienden der forbi vil vandre,
Han undgaaer deres Rifler ei.
De skiulte knap en Time laae,
Før Svensken alt de komme saae.

En Oberst Balzer Troppen fører,
Han rider foran stolt og tryg;
Nu Skud fra Kløften Svensken hører,
Og Balzer faldt af Hestens Ryg.
Tilbage Hoben skynder sig,
Og drager bort med Balzers Liig.

Det Held vor Bakke mon oplive,
De svenskes Flugt han skuer fro,
Nu vil han og den Flok fordrive,
Som dækker Eningdalens Bro.
Til Fredrikshald han derfor gaaer,
Og Manddomsdaaden foreslaaer.

Hvad Bakke her om Toget siger,
Colbiørnsen hører paa med Lyst;
Ei heller han sit Norge sviger,
Men slaaer for det med mandigt Bryst;
Thi giver han den Klokker Bud,
At speide Fiendens Tilstand ud.

Det Ærende han vel udretter,
Nu samle sig de norske Mænd;
Sig selv i Spidsen Bakke sætter,
At føre dem mod Fienden hen.
Som kyndig Mand han leder dem
Ad gienneſt Vei om Natten frem.

De Nordmænd glade med ham ilte,
Selv var den Klokker qvik og blid,
Hans hele Aasyn freidigt smilte,
Naar Talen faldt paa Kamp og Strid,
Da vil han fægte som en Mand,
Ret diærvelig for elskte Land.

Da Solen gryer i Østerlide,
    Den første svenske Vagt de naae;
Her alle norske modig strede,
    Foran de stedse Bakke saae.
Men nu han segner i sit Blod,
Skiult i en Krog hans Bane stod.

En Sognemand vor Bakke hæver
    Med Iil af Faldet op igien;
Men han for Landet ene bæver,
    Og raaber: lad mig ligge, Ven!
Gaa, kiæmp for gamle Norrigs Gavn!
Her døer jeg fro i Jesu Navn!

Da Bønderne see Bakke falde,
    De rase frem med hamfuldt Sind,
Ti Rifler mod hans Bane knalde,
    Med Vredens Ild de hugge ind.
Saa mange Svenskes Liv det gialdt,
At her den gieve Klokker faldt.

De Fiender snart sig overgave,
    Vel udført blev vor Bakkes Plan,
Med Sorg de Norske nu begrave
    Paa Id den Kirkens tappre Mand;
Og Æresalver ved hans Grav,
Colbiørnsens hele Mandskab gav.

O Brødre! Hæder med hans Minde,
Og om hans Gravhøi Fred og Ro;
Men os, som ham, vort Danmark finde
I Kampen sig og Æren tro!
Ja Kiærlighed til dig, vort Land!
Skal lue høit hos hver en Mand.

V. K. Hiort.

---

e) Fredrikshald.

Vor Friis vedbliver nu saaledes:

En anden Klokkesang mig synes nu at høre,
Hvad er saa tidligdags i Fredrikshald at giøre?
Det dundrer, som det var vel tusend Tordenslag,
Der maa vi fare hen, saasnart det bliver Dag.
Nep havde Mørk og Mulm for Morgenrøden veget,
Og Solens Oie op til Dovrefieldet keget,
Før der var alt giort lyst hos hver en Borgermand,
Og hele Byen var i en forvirret Stand.
Nu var den bedste Mand af Rigdom ikke større,
End den, som betlede i Aftes for hans Dørre,
Nu raadte Fiendehaand for hver en Krog og Vraa,
Saavel hver Sølvet sted, som hvor et Leerkar laae.

Det bølgesankt Gods, de mange Tiders Møie,
Var alt nu underkast en fremmed Herres Øie.
Dog fandtes aldrig een, som vilde pønse paa,
Og søge ved Accord til Huus og Hiem at gaae.
Den Troskabs kierlig Ild, som hver i Hiertet brændte,
Den var det, som løb hen, og Ild i Byen tændte,
Det ærlig Borgerskab saae heller Alting brændt,
End deres Eed og Pligt i mindste Maade skiændt.
Der saae jeg een i Hast til Commandanten rende,
En anden lede op, hvad Ilden bedst kan tænde,
Een fik en Lunte ned i Tiæretønden sat,
Saa vifted han Farvel til Byen med sin Hat.
Det var et ynksomt Syn, den røde Hanes Vinger,
Paa hvert et Huus og Tag i hele Byen svinger,
At det bebyltet Folk sit Bytte efterlod,
Og holdte for Profit at redde Liv og Blod.
Dog var det meget tungt den Vei at giennemtrænge,
Dem mødte udenfor de brave norske Drenge,
Ved Broen stod en Steen, og giorde Veien trang,
Saa Morgenlatter blev til Jammers Aftensang.

Dette er den af Thaarup i hans herlige Fædrelandssang omtalte udødelige Fredrikshaldske Borgerdaad; da nemlig Carl den tolvte efter en haardnakket Modstand endelig havde bemestret sig denne By, fordeelte Borgerne sig, nogle paa Fæstningen,

nogle paa en Stykpram, de selv havde bekostet og bemandet, og hvorfra de giorde Fienden megen Afbræk, andre omkring i Fieldene, og bleve ved allevegne fra at fyre ind i Gaderne i det Haab at drive Fienderne ud af Byen igien. Carl den tolvte sendte da en Trompeter til Fæstningen om kort Stilstand; men den kiække Colbiørnsen, der var her som sine Medborgeres Siæl, gav ham til Svar: han var kommen selvbudet ind, og man maatte see at faae ham ud igien, opmuntrede til den Ende sine Medborgere at stikke Byen i Brand, og giorde selv Begyndelsen med sit eget Huus, som han i Forveien havde forsynet med saadanne Ting, som kunde fatte Ild. Her blev da — siger Malling — een af de ualmindeligste Scener, Historien maler. Borgerne løbe om og tændte Ild i deres egen By: Fienden løb om for at slukke; men for at disse ei skulde faae Magt med Ilden, spillede Kugler fra Fæstningen og Prammen meest der, hvor Ilden flammede bedst efter Ønske. Carl den tolvte, i hvor modig han end var af Naturen, og i hvormeget han end paa sine idelige Krigstog havde hærdet sig mod Farer, maatte dog her tabe Modet, og endnu samme Dag inden Aften rykke ud af af Byen igien. Medens han førte Folket ud, blev man endnu ved at forfølge ham og dem med hurtige Skud. Her faldt mange; man regnede de svenskes Tab i Alt til 1500 Mand, foruden adskillige høie Officerer.

Kong Carl laae med en mægtig Hær
For Fredriksſteen;
Men kiække Fredrikshald ham er
Til megen Meen.
Hver Borger lagde Værktøi hen
Og greeb til Sværd,
Og kiække Peder Colbiørnſen
I Spidſen er.
Saa ſtride de Nordmænd for Norge.

Thi vendte Carl ſin Magt ſaa gram
Mod Fredrikshald;
De Borgere da mødte ham
I ringe Tal;
Men diſſe ſlog ſom norſke Mænd
For elſkte Hiem,
Og det var Peder Colbiørnſen
Der førte dem.
Saa ſtride de Nordmænd for Norge.

Da hug de Nordmænd tunge Hug
Blandt Fienderne,
Og Svenſken ſank ſom moden Rug
For Høſtmands Lee;
Men ſtærkeſt Høſtmand trættes dog,
Saa gik det her;
Saa mange end de Svenſke ſlog
Der alt kom fleer.
Saa ſtride de Nordmænd for Norge.

Thi veeg de for hans Overmagt,
Som Nordmænd flye,
De drog kun bort, for uforsagt
At slaae paa nye.
Kong Carl da over sines Liig
Sig baned Vei;
Og Byens Herre troede sig,
Men var det ei.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Hans Folk fandt Døden i hver Braa,
Hvor de drog frem;
Thi allevegne Nordmænd laae,
Og hilste dem.
Da sendte Carl til Fredriksteen,
Saa lidet fro;
Om Lov at jorde sines Been
I Fred og Ro.
De Nordmænd de stride for Norge.

Men Norske Helte ingen Tid
At spilde har,
"Selvbuden er han kommen hid"
Fik han til Svar:
"Nu maa vi see, at vi igien
Ham ud kan faae."
Og det var Peder Colbiørnsen
Der svarte saa.
De Nordmænd de strede for Norge.

Nu saaes et Syn, som den kun troer,
Der føle kan,
Hvad Ild i Nordmands Hierte boer
For Fødeland.
Hver Borger stak sit Huus i Brand,
Og Colbiørnsen
Var atter her den første Mand
Ved Tændingen.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

At slukke Ilden Fienderne
Nu stimle hen,
Men Kugler føg blandt dem som Snee
Fra Fæstningen.
De Svenske skialv blandt Ild og Sværd
Og norske Mænd;
De Norske slog, som om enhver
Var Colbiørnsen.
De Nordmænd de strede for Norge.

Høit blussed da mod Skyerne
Den Lue rød,
At svenske Kongen ret kan see
Hans Heltes Død;
Da sanded Carl Hr. Peders Ord,
Hans Folk vil hiem;
Men Helten Steen stod udenfor,
Og hilste dem..
De Nordmænd de strede for Norge.

Og syvfold blussed Fredrikshald
Blandt Liig og Blod,
Oplyste stolt de Svenskes Fald,
Og sines Mod.
Og aldrig blussed nogen Baun
Saa skiøn som den,
Og aldrig uddøe skal dit Navn,
O Colbiørnsen.
Saa stride de Nordmænd for Norge.

Rahbek.

---

f) Tordenskiold.

Nu stod det hele Værk og Haab i Dynekilde;
Der fandtes Øl og Brød, og hvad de ønske vilde,
Hø for den slunkne Hest, og det som var bereed
Til Vold og ranken Muur i Hast at kaste ned.
Den frække Tordenskiold, just en af Landets Sønner,
Paa hvis Aarvaagenhed vort Tvillingrige skiønner,
Han kom som Lynildsblus med den skarpsigtig Ørn,
Som var geleidet af de tvende Tordenbørn,
Det blev ei Børneleeg, Steenbukken maatte blive
Og anden Gang et Buk og ydmygt Knæfald give,
Hans høie hornet Pragt sank ned for Ørnens Klo,
Og Fienden takked Gud, han havde giort en Bro.

Ligesom den kiække Kruses Helteangreb var de Svenskes Velkomst, saaledes var Tordenskiolds Seier i Dynekilen deres Afskedshilsen. I nysnævnte Havn havde Carl den tolvte en betydelig Transportflaade med Kanoner, Krud, Kugler, Fødevare, og hvad han videre til Krigen i Norge behøvede, og hvis Ankomst han blot ventede, for blodigen at betale Fredrikshalds Borgere deres Heltedaad. Gabel kunde med sine dybtstikkende Orlogsskibe intet udrette mod den svenske Skiærgaardsflaade, og skrev derfor til Kiøbenhavn, hvorfra Tordenskiold strax blev opsendt med to Fregatter, to Skiøtpramme, og nogle Galeier at lægge sig uden for Dynekilen, mældte Gabel sin Ankomst, og efterkomme hans Befalinger. Men paa Veien erfoer denne Søhelt af nogle Fiskere, han opsnappede, at den svenske Flaade 50 Seilere stærk alt laae i Dynekilen; han besluttede da at angribe den strax, styrede lige ind i Dynekilen, kom der i Dagbrækningen, og giorde Alting færdigt til Slag. Mundingen af Havnen forsvaredes af et Batteri opkastet paa en Ø, hvor de Svenske havde plantet Kanoner; begge Sider af Indløbet vare dækkede med svenske Soldater, hvis Ild ligeledes kunde naae Skibene; den svenske Skiærflaade laae vel udrustet inde i Havnen. Men giennem al denne Ild fra alle Sider slog Tordenskiold sig uforfærdet. Selv gik han i Spidsen. Klokken 8 om Morgenen begyndte Slaget, det vedvarede til tre om Eftermiddagen; men da havde han erobret Batteriet, og var Herre af Havnen.

De svenske Skibe vare enten opbrændte, sunkne, eller satte paa Grund. Mandskabet var flygtet paa Land, og søgte kun at forsvare de sidste; men Tordenskiold foer om i Havnen fra Skib til Skib, lod slukke de brændende, og de landsatte trække af Grund; Hans Officerer og Cadetter viiste sig ham værdige. Saaledes saae den kiække Captainlieutnant Tønder en svensk Huggert ligge under Land og ryge. Han mærkede, den var forladt, og stukket i Brand, ilede did med nogle faa Folk i en Jolle, fandt strax en antændt Tiæredalle, der var sat i Skibslugen, og havde alt tændt Lugerammen, lod den opvælte paa Dækket, og kaste overbord; da i det samme hans Qvarteermester, der havde været med at vælte den op, raabte: Hukkerten var fyldt med Krud, og vilde i Øieblikket springe. Han vilde redde sig i Jollen, men Tønder tvang ham at blive, rev Klæderne af to Matroser der stod hos, blødte dem, og lod dermed Ilden i Lugekarmen dæmpe, gik nu ned i Rummet, at søge, om mere Ild var skiult, og fandt snart en brændende Lunte hæftet ved en Krudtønde, og udbrændt paa to Tommer nær; han løb til, rykkede den ud, gav den til en anden, og vedblev at søge, men nu var der ei mere Ild, og han kunde uden videre Fare bortbringe Hukkerten, der var ladet med 260 Tønder Krud.

Lige Kiækhed viiste den diærve Kaptain Grip. Ikke blot biergede han ligeledes et svensk Krudskib, hvor en opslaget Krudtønde var sat i Lugen, og ved Tønden hæftet en brændende Lunte, som han

gik ene op paa Skibet, og borttog; men da han kom derfra, fandt han Tordenskiold i Beraad hvorledes han skulde blive Mester af det største blandt de svenske Skibe, Skytprammen Steenbukken, der med andre af de bedst ladede var halet ind under et Skiær, hvor de dækkedes ved en uophørlig Ild fra Landsiden. Han tilbød sig at borttage den, naar Tordenskiold vilde skaffe ham to Chalupper med stærke Kabbeltoug; han hæftede den ene Ende af Touget fast paa en dansk Fregat, hvormed han var styret saalangt ind under Skiæret, som han kunde, roede saa i Chaluppen op mod de svenske Skibe, og bragde, trods hele den fiendtlige Ild, der fældede nogle ved hans Side, og riflede hans egne Klæder, Varpet lige til Steenbukken. I det han besteeg dette Fartøi, kom en svensk Officer, og bad om Tilladelse at gaae ned i hans Chaluppe. Grip mistænkte ham for at have lagt Lunter i Skibet, og truede ham ei blot til at bekiænde, men og til selv at gaae omkring, og vise, hvor de laae. Nu giorde Grip Touget fast paa Steenbukken, og derfra igien paa en bag ved liggende Gallei og Pram. Tordenskiold halede nu til sig til Fregatten, og alle tre Skibe fulgte, de Svenskes Bestræbelser at hindre det uagtet.

Saaledes stræbte alle, saa at Tordenskiold ud ad Natten med 30 erobrede Skibe, alle tilladede, gik ud af Dynekilen, og næste Dag ankrede under Magøe. De øvrige Skibe af Transportflaaden vare enten brændte eller skudte i Sænk, og denne Seir

saa afgiørende, at Carl den tolvte, saasnart han erfoer den, ophævede Beleiringen for Fredrikssteen, og skyndte sig ud af Norge.

Kriglystne Carl den tolvte stod
For Fredrikshald;
Det vundet, Norge for hans Fod
Nedfalde skal.
Det vundet gaaer han seierrig
Om Norges Land,
Og helt det underkaster sig;
Saa mener han.
Men Tordenskiold redder sit Norge.

Til Dannerkongen Gabels Bud
Var slige Ord:
Forgiæves Mænd og Mod og Krud
Jeg har ombord.
De svenske Pramme seile kan
Saa tryggelig
Langs hvasse Skiær i lave Vand,
De haane mig.
Men Tordenskiold redder sit Norge.

Til Dynekilen bringe de
(Kong Carl saa bød)
Dit Norges Undertvingelse,
Og Nordmænds Død.

Og arme Jeg maa see derpaa,
Ei knuse kan
De svage Fiender, som gaae
Saa nær ved Land.
Men Tordenskiold redder sit Norge.

Da laae paa Kongestadens Rhed
Det Skierm mod Vold,
Som fordum Peder Wessel hed,
Da Tordenskiold;*)
Til ham lød Kongens Bud: du gaa
Og seierrig
Vor Fiendes Overmod nedslaa!
Gud følge dig.
Gak! red vort beængstede Norge.

Med Flaade bygt for lave Vand,
Mænd tro, skiøndt faa,
Og Mod, som ei betvinges kan,
Vor Skytsgud faae,
Sin kiække Søn, Peer Tordenskiold
At flyve frem,
Da seiled den til Fiendens Vold,
Og spotted dem.
Han sagde: nu reddes mit Norge.

*) Samme Aar adlet under dette sidste Navn, for sine mange og dristige Søheltebedrifter.

I Vesten tøver Natten end
I Østen gryer
Den Frelses Dag, naar Fienden
Betvunget flyer.
Da Tordenskiold med ringe Magt
Ind Kilen gled,
Til Kamp er Alt i Orden bragt,
Hans Arm bered.
Nu redder snart Tordenskiold Norge.

Kanonerne fra Kilens Mund
Ham dundred mod,
Langs Strandene af smalle Sund
De Krigsmænd stod.
I Havnen Flaaden ordnet laae,
Til Kamp bered —
O dyre Seiren kiøbes maae;
Den Dag var heed
Da Tordenskiold redded sit Norge.

Han Faren seer, men trodser den;
Det Skib, ham bær,
Som stedse vis paa Seieren,
I Spidsen er.
Du kunde see, det i sit Skiød
Krigsguden bar,
Fra alle Porte iled Død
Saa vis som snar.
Snart redder nu Tordenskiold Norge.

Fra Otten og til over Nun
Var Kampen heed,
Men da saae Norge Frelsens Stund
Og Landets Fred.
Deels Luens Rov, deels sunket ned,
Deels sat paa Grund,
Var Svenskens Flaade; Norges Fred
Blev fød den Stund,
Da Tordenskiold redded' sit Norge.

Seir er ei nok, ei evigt Navn
For Tordenskiold;
Nei ganske han til Norges Gavn
Vil knuse Vold;
En Kagge Krud, et enkelt Brød
Maa ikke naae
De Hære, som til Norges Nød
For Hallen staae.
Saa Tordenskiold redder sit Norge.

Som hans er alles Mod, hver Barm
Som hans er hed;
Utrættet stærk, som hans, hver Arm
Til Alt bered.
Imellem Fiendens rappe Skud,
De slukke Brand,
Grundsatte Skibe varpe ud
Fra sandig Strand.
Saa reddede Tordenskiold Norge.

I mandig Strid er svunden hen
Den lange Dag,
Nu skiuler Natten Himmelen
Og Danmarks Flag;
Nu bytterig og Kilen ud
Gaaer Tordenskiold,
Har fyldestgiort sin Konges Bud
Og knuset Vold,
Og reddet sit elskede Norge.

Hvor tom er Dynekilens Havn!
Knap Baad igien;
Saa øde den, saa stort hans Navn,
Som rensed den.
Vee den, som fød i Norge er,
Og Stædet seer,
Og ikke takker Himlen der,
At norsk han er;
Thi var ikke Tordenskiold Nordmand?

Zetlitz.

---

g) Almeenaand.

Efterat have meddeelt disse Mindesange for enkelte udødelige Helte- og Borger-Daad, der udmærkede dette for Norge saa ærefulde Aar, være det Samleren tilladt, af den tit anførte Friis, at anføre hans skiønne Skildring af den Almeenaand, som ved dette Indbrud var over den norske Bonde, og som vore Dage ved en lignende Leilighed saa uforandret har gienfundet hos ham.

Den norske Bonde seer ud af sin ringe Hytte,
Og haaber, at han faaer i denne Færd et Bytte.
Paa Væggen snapper han sin gamle Tidsfordriv,
Det lange riflet Jern, sin Øxe og sin Kniv,
Saa trasker han til Skovs, i sine stive Bratter,
Og underveis med Søn og Grande ivrig snakker
Om gamle Gyldenløw, om Hannibal, og Alt,
Hvad dem i fordum Tid mod Sverrig forefaldt.
Han viser Panden frem, med gammel Ar og Skramme,
Og Øxen, som han bær, er virkelig den samme,
Som Oldefader har i Krabbefreden brugt,
Han kan og regne op, hvis Øine den har lukt.

Imidlertid gik de med andre sig at samle,
Alt sankes flere til, som tale om det gamle;
Een kom der og iblandt, som færdig var i Prent,
Han bringer frem det Nyt, som var fra Sverrig sendt.
Han læser lydelig: I Nabofolk og Frænder!
I, som Naturen selv for vore Brødre kiænder,
I stærke Klippebørn, I undres ikke paa,
At vi med Sverrigs Magt vil ind til Eder gaae.
Vi vide, Eders Hielp fra Landet vidt er borte,
Og naar I trænge meest, maa eet og andet skorte,
Betænker Eder nu, og har I sund Forstand,
Da lader store Carl beherske Norges Land.
Der blev ei mere hørt, før den graahærdet Gubbe,
Udraaber disse Ord af rynket Hals og Strube:
Langt fra vi skiæmme ud vor Fædres gode Navn,
Og glemme Landets Tarv og Dannerkongens Gavn!
Saalænge der er Bark i Skoven til en Kage,
Saalænge der er Vand i Elv og Aa at tage,
Saalænge der er Liv og Varme i vort Blod,
Forkiøles ei vor Pligt vor Kierlighed og Mod;
De Sukkerblandet Ord, de Løfter som vi høre,
Skal ingen af vor Slægt fra Eed og Troskab føre,
Vi kiænde nok den Krog, vi bide ei derpaa.
Og de, som vare hos, de sagde ligesaa.

Ustridig vil enhver her, gienkiænde samme Aand, som ved en lige Anledning nyligen saa hæderligen har udmærket dens Efterkommere, og som har givet Anledning ogsaa paa disse at anvende følgende Vises Ord:

I Mænd, som kom derfra, I droges vel til Minde,
At var der Guld i Nord, der var og Folk at finde,
Er Gyldenløve end med flere sovet hen,
I fandt alligevel en Løveart igien.

Og være det da Samleren tilladt at slutte med følgende Nordmandssang:

Norge, vor Moder, ærværdig af Elde!
Hædret i Fred, som blandt Vaabnenes Brag,
Skuer herned fra de evige Fielde,
Seer sine Sønner med Moderbehag:
"Stedse min Afkom kun være mig værdig!
Være kun, hvad den fra Arildstid var!
Og da al Jorden skal sige retfærdig:
Som mine Fielde min Hæder staaer
qvar!

Tapperhed, Troskab, vor ældgamle Ære,
Være til seneste Slægter vor Priis!
Norge vor Moder vi værdige være!
Leve og døe efter Fædrenes Viis!
Norge vor Moder! staae herlig blandt Lande!
Odelen staae sine Fiender til Trods!
Støbet lad ile fra Grande til Grande,
Gud signe Kongen, og Landet, og os!

K. L. Rahbek.

Huldskab mod Kongen,

Erik Torm.

Den ædle Erik Torm, der blandt de flere Exempler paa denne Dyd, nedenstaaende Sang nævner, og hvoraf de første i foregaaende Sange alt ere erindrede, omtales, var Livtiener hos Fredrik den fierde, og med Kongen i Giethuset, hvor en Støbemester skulde vise Prøve paa sin Konst, ved at støbe en Kanon i Kongens Nærværelse. Der var, for at Kongen desbedre kunde see det, opført en Forhøining, hvortil paa den ene Side Opgangen var af en bred Trappe, paa den anden en smal Stige. Da Kongen var kommet op paa Forhøiningen, stimlede den tilstædeværende Mængde, deels op paa Trappen, deels til den, og bespændte den ganske. Under Støbningen indtraf det Vanheld, at det gloende Metal tog for sig selv, flød ind under Forhøiningen, og antændte en af de Pæle, hvorpaa den hvilede. Der blev da et stort Anskrig, og en almindelig Forvirring. Kongen søgte først til den brede Trappe, men da han saae den besat og be-

spændt, løb han til Stigen paa den anden Side, for at redde sig ned af den; men giorde et Feiltrin, og faldt ned fra det øverste af Forhøiningen. Erik Torm, der fra Begyndelsen af Faren stadig havde holdt Øie med Kongen, var til Lykke, da han saae, hvad Side han vilde ned af, løbet til, udstrakte sine Arme imod ham, favnede ham i Faldet, og reddede Kongen derved fra den øiensynligste Fare.

I en lignende Fare var hans Sønnesøn Fredrik den femte, da han i Aaret 1750 paa Amager skulde see Prøver af hurtige Skud, med en dertil opfundet Kanon. Den første Prøve lykkedes, men da man skulde til den anden, kom ved Uforsigtighed eller Vanheld Ild i den tillavede Ladning, greb om sig, og tændte to Fade Krud, der tilligemed 62 Bomber sprang i Luften; adskillige bleve ved denne Leilighed qvæstede; men Alles Angst, Alles Bekymring var ene for Frederik den ejegode! O Kongen! Kongen! mon han lever? vare de Ord, man eenstemmig hørte fra alle Sider; og et almindeligt Jubelskrig udbrød, da man hørte, han var lykkelig undgaaet Faren, og havde blot faaet nogle Krudpletter i Ansigtet og paa Hænderne.

Det bør ved denne Leilighed, skiøndt i Visen uberørt, ikke forties, at den ejegode Konge i samme Øieblik, som han var undgaaet en saa øiensynlig Fare, havde den Høimodighed, at gaae hen til Opfinderen, der havde indbudet ham did, og der stod aldeles bedøvet af Skræk og Forvirring, for at tiltale ham med sin sædvanlige Mildhed, opmuntre

ham til at fatte Mod, ja endog love anden Gang at ville tage disse kunstige Øvelser i Øiesyn.

Den Mand, der talte mig blandt Sine
Og gav mig Love, Næring, Ro;
Den Mand, hvis Fædre elskte mine,
Og disse tiente kiæk og tro,
Den Mand, som skabtes til at være,
Utaltes Herre — Fader — Gud;
At elske ham er Pligt og Ære,
Er Hiertets, er Fornuftens Bud.

Saa tænker hver, som sønlig skionner,
Landsfadrens sande Værdighed;
Saa tænkte Nordens ædle Sønner,
Og følte Kongekiærlighed;
Den Viggo bød sit Sværd at støde,
I feige, lumske Hiartvars Bryst,
Sin Død han ilte glad imøde:
Jeg Rolf har hævnet; var hans Trøst.

Snart Magnus vorder Fiendens Bytte,
For Sværdet faldt hans kiække Mænd,
Kun du ham, Reidar, kan beskytte,
Og du var Nordmand, Kriger, Ven.
Du ilte — greb ham — Pile regnte,
Dog glad du fulgte Troskabs Kald,
Med Bryst mod Bryst du død hensegnte,
Og Fiender selv begræd dit Fald.

Dit Navn, o Torm! vi bør berømme,
Thi Landets Fader frelste du;
Da Malmen flød i hede Strømme,
Da ham, kun ham du kom ihu.
For ham af Ildens Vold at redde,
Du glemte Fare, Liv, og Alt,
Høit slog din Barm af sønlig Glæde,
Da i din Arm Monarken faldt.

End Folkets Stemme til os lyder,
Da femte Fredrik var i Nød.
Sit Fængsel kunstig Torden bryder,
Og rundt om raser Skræk og Død;
"O Kongen, Kongen, mon han lever?"
Saa skreeg den angstbespændte Hob;
Den seer ham frelst, og Luften bæver
Af tusindstemmigt Fryderaab.

Saa elsktes Dannerrigets Fader,
Og elskes evig i sit Land;
Hvo ham i Kampens Tid forlader,
Som Nidding haanet vorde han,
Saa og i Fred vi hans skal være,
Hans Riges Flor vort Diemeed;
Og sidste Slægt af os skal lære
En dannis Kongekiærlighed.

H. W. Riber.

Borgerfortjeneste,

Niels Lembak.

Mellem de Mænd, der i den fredegode femte Fredriks Dage kraftigen understøttede Regieringens landsfaderlige Bestræbelser til at fremme Vindskibelighed og menige Mands Velstand, var Niels Lembak, først Sognepræst i Vaaler, men siden, efter at have frasagt sig dette Embede, hvortil han ei fandt Lyst, Sorenskriver for Romerige i tyve Aar. Her blev han en ivrig og duelig Landbruger, og ikke nøiet med at lyse i sin Egn ved dette sit Exempel, satte han sin Ære og Glæde at udbrede Driftighed, Vindskibelighed og Velstand om sig ved alle mulige Opmuntringer. Saaledes kiøbte han forsømte og slet dyrkede Bondergaarde, opdrev og forbedrede dem, hvorved han skaffede ei faa af de fattigste men arbeidsomme Familier Underholdning; og naar Gaardene vare komne i Stand og Drift, forærede han dem til een eller anden af sine Folk, som han havde lært Agerdyrkningen, og gav dem Penge til at sætte sig istand med; og kun hans Død forekom ham i at giøre det ved flere. Saaledes lod han forfærdige en Deel firkantede

Sølvstykker, paa hvis ene Side var udgravet en Plov opreist i Jorden, paa den anden den Paaskrift: til den flittige Bonde; nogle af disse uddeelte han selv, deels til rige Bønder, deels til fattige Huusmænd, nogle bleve i Følge hans Villie uddeelte efter hans Død; med disse Sølvstykker fulgte tvende simple og fattelige Sange til Bondestandens Berømmelse, og Vindskibeligheds Anprisning, og gemeenlig et hæderligt Brev fra ham selv.

Mindre Præmier udsatte han for at ødelægge fraaa Skadedyr, som Muus og Spurve; og skal den Egn han beboede, efter hans Død have viist kiændelige Frugter af hans Bestræbelser for at fremelske Agerdyrkningen.

Midlertid — skiøndt han, som han i een af sine Sange selv siger — ansaae den som

Landets Styrke,
Hvoraf Velstand vil beroe

indskrænkede han sig ikke ene til at agte og opmuntre den, men opsøgte og belønnede ogsaa ethvert andet Slags Vindskibelighed. Naar f. Ex. Egnens Bønderkoner eller Piger fremviste ham selvforarbeidede Tøier af Uldent eller Linned, hvad Slags det saa var, betalte han dem det, over hvad de begiærte, roste deres Flid, og brugte saadant Tøi fremfor alt andet, om det end ikke var saa godt, som det han kunde faae andenstedes fra. Fattige Huusmænd, der kunde forfærdige Trævare, som Plove, Harver, og andet Gaardsredskab, affiøbte

han saadant deres Arbeide, om han end ikke trængte dertil, blot for at skaffe dem Afsætning og Næring. Men saa godgiørende, som han var imod Arbeideren, saa ubevægelig var han til at understøtte Løsgiængere, hvem han ei allene nægtede Hielp, men endog gierne befordrede til Stæder, hvor de kunde blive tvungne til at arbeide.

I sit Testamente havde han begiært, at bæres til Graven af tolv af de flittigste jordbrugende Bønder, som han tillagde noget vist for denne deres Umage. Dette skedte, og for det, der saaledes var tillagt disse Bønder, lode de hver for sig forfærdige et Stykke Sølvarbeide, som de giemte til en Erindring om saa velgiørende og retskaffen en Mand — siger O. Malling — af hvis udførligere Fortælling om ham ovenstaaende er uddraget.

Almeenbekiendt er vor Storms skiønne Hædersang til hans Minde; nedenstaaende, taget af J. Zetlitzes Sange for den norske Bondestand, bliver, som mindre bekiændt, og mere historisk meddeelt her.

Jeg om Niels Lembak den elskede Skriver,
Digter, Jordbruger, goddædige Mand,
Kort og enfoldig en Vise dig giver,
Bonde! som elsker og agter din Stand,
Du signe hans Støv, og ophøie hans Navn,
Og søge som han dine Medbrødres Gavn.

Krønniken tier om Lembak, som Skriver,
Men om hans Hierte, hans Daad, og hans Aand,
Taler den storligen; Slutningen bliver:
Mildt var hans Hierte, og retviis hans Haand,
Og oplyst hans Siel — men hvo tvivler da paa
At høit mellem Borgere Lembak mon staae.

Lembak var skiønsom; den gavnligste Møie
Tidlig tildrog sig hans Agt og hans Lyst;
Bonden var stor i hans skiønsomme Øie,
Jordbruget skiønt for hans fordomfri Bryst.
For Bonden Velgiører, Exempel han var,
Og Digter — tolv Bønder til Graven ham bar.

Sæden slog feil i hans Egn Romerige,*)
Mangel kom did; men den naaede ei ham,
Fuld er hans Lade, han sig kan berige,
Men saadan Vinding han dømmer en Skam.
Til Armod han laaner sin Sæd med de Ord:
Betal, naar du Overskud faaer af din Jord.

Gaard han sig kiøber, hvor Flid før ei boede,
Stor var dens Skyld, men udarmet den var;

*) "1748, da der blandt Almuen i Nedreromerige var Mangel paa Sædekorn, udlaante han, fornemmelig til de fattigste i Hølands Præstegield, 160 Tønder Havre af sin egen Avling, paa det Vilkaar, at de efterhaanden efter enhvers Beqvemmelighed bleve ham betalte. En Deel deraf stod endnu ubetalt, da han døde 1750; thi han havde ei drevet paa Betalingen, medens han endnu levede."
O. Malling.

Der lod han fattige Bønder, som troede:
Sønnen ei avle kan meer end hans Far!
Hans Planer udføre; forbauset de see
Den dobbelte Grøde fra Ageren lee.

Selv gik de hiem, og forsøgte sin Styrke,
Nytted den Vinding, af Lembak de vandt,
Oplært ufrugtbare Jorder at dyrke,
Snart de sin Regning ved Tænksomhed fandt.
Det fremmede Arbeid til eget dem drev,
Og Gaarde og Pladse opdyrkede blev.

"Du — saa Niels Lembak goddædigen taler,
Til Bondesøn, som han opdrog for sig —
"Der er min Gaard og to tusende Daler;
"Ei dem, kun dette jeg kræver af dig:
"Vær tænksom, og drivtig, det saae du hos mig,
"Og det dine Grander lad lære af dig."

End en tro Tiener med Gaard han beskiænker,
Værdig, som han, dobbelt værd ved hans Flid.
Flere saa godt som at skiænke han tænker;
Men den misundsomme tærende Tid
Undviger den Ædle; han døer; og hans Død
Berøver den fattige Yngling hans Brød.

Kiært var det Lembak, hans Siæl var det Glæde
Naar han saae Bønder, som frie i Aand,
Vilde den Vei, han anviste, betræde,
Og med hans Vidskab bevæbne sin Haand,
Og kiæmpe, og vinde, og blive til Mænd,
Da gav han med Glæde sin Overflod hen.

Nordmand han kiændte, og tænkte: "ja Ære
"Nordmandens Yndling fra Arildstid var,
"Æren den tænkende Bonde skal lære,
"Bedre at nytte sin Gaard, end hans Fa'r,
"Og kort sagt, saavidt dem Opmuntring kan naae,
"Mit Norrige tænkende Bønder skal faae."

Sølv la'r han slaae i fiirkantede Plader,
Ploven, et Tegn paa Jordbrugeres Id,
Pryder dem; omvendt han vidne den lader,
Om sine Eyeres virksomme Flid.
Giør Viser om Bøndernes Hæder og Held,
Og Plader og Viser uddeler med Skiel.

Huusflid opmuntres; den stræbsomme Qvinde
Seer ham at slide det Tøi, hun har giort,
Virksomme Armod i Lembak kan finde
Redebon Kiøber til Lidet og Stort,
Arbeid! han betaler, og strax faaer dig kiær;
Vær doven, og Lembak din Fiende er.

Mange fik Lembaks den hædrende Gave,
Flere velsigned hans elskede Navn;
Og mellem Norges agtværdige Grave
Fyldtes kun faa med saa kiendeligt Savn.
Tolv Bønder til Graven vaadøiet ham bar;
Og tung var den Byrde; thi Lembak det var.

Møien den lønnes — de hædrende Penge
Bringe de hver til Guldsmedene hen:
"Giør dem til Noget, som vidne kan længe
"Om salig Lembak, den Bøndernes Ven,
"I Arv skal det gaae, og fortælle vort Savn,
"Og nævne for sildige Slægter hans Navn."

Evigt hans Minde og hæderligt være!
Bonde! han agted og elsked din Stand.
Himlen hver Bygd i mit Norge beskiære
Saadan godbædig og tænkende Mand.
Snart Uren *) blev grøderig, Fennen blev grønt,
Og snart blev mit Norge saa frugtbart som skiønt.

Zetlitz.

*) Ur Steenhob, Samling af Steen og Sand. (Hallagers Ordbog) Fenn Mose, Myregrund.

Goddædighed og Taknemmelighed,

Hartvig Ernst
Greve af Bernstorf,
og hans
Bønder.

Et mærkeligt Exempel paa Goddædighed (til Bondens Fremtarv) viiste den afdøde Greve (H. E.) af Bernstorf — siger den her saa ofte anførte Malling. — I Aaret 1764 bleve Byerne Gientofte, Ordrup, og Vangede ham overdragne til hans Lystgaard Bernstorff, paa saadanne Vilkar, at Hoveriet var saa godt som den eneste Fordeel, Gaarden derved vandt. Nogle over 40 Familier, som beboede disse Byer, vare størstedelen fattige; nogle forarmede. Disse Familiers slette Vilkaar i en Egn, Naturen syntes at have dannet til at sætte Beboerne i Velstand, kunde han, som Menneskeven, ikke ansee med Ligegyldighed. Han vilde heller agtes som Velgiører af frie og velhavende Folk, end som Herre over Slaver; og da han troede at finde Hovedaarsagen til deres slette Vilkaar deri, at de havde som

andre været trykte af Hoveri, at de havde deres Marker i Fælledskab, og deres Gaarde kun til Brug, uden at være forvissede om, enten selv at nyde Frugterne af det Arbeide, de derpaa anvendte, eller at overlade dem til deres Børn og Arvinger, besluttede han at hæve disse trende Hovedaarsager paa eengang, og ikke at spare de Omkostninger, som udfordredes for at hæve dem. Saasnart det var besluttet, satte han det i Værk. Han lod Markerne opmaale og inddele paa den Maade, som fandtes beqvemmest. Han formaaede Beboerne til at kaste Lod om de inddeelte Jorder, opmuntrede dem ved udsatte Præmier til at flytte deres Gaarde ud, saavidt som behøvedes, paa de enhver tilfaldne Lodder; og da dette var sat i Drift, udstædte han til enhver især et Arvefæste- og Skiøde-Brev, hvorved de fik Eiendomsret og Frihed for Hoveri mod en taalelig bestemt Afgift.

Paa Opmaaling, Præmier, og andre Omkostninger, deels til at befordre denne Indretning, deels at giøre den fuldkommen og varig, anvendte Grev Bernstorf af egne Midler over 7000 Rdlr.; men disse ansaae han, som vel anvendte, og fandt Erstatning nok i at see Vindskibelighed oplives blandt de Familier, hvis Velfærd han havde stræbt at lægge Grund til.

Da disse, adskillige Aar efter deres Velgiørers Død, til et Minde om deres Taknemmelighed lode reise den bekiændte Mindestøtte ved Alfarveien, kappedes

vore patriotiske Digtere ved Hædersſange at bidrage til denne Fædrelands-Høitids Feſtlighed. Mellem de ſkiønne Producter af denne Veddeſtrid har Samleren troet at burde give nedenſtaaende Viſe Fortrinnet, ſom den meeſt paſſende med Samlingens Formaal.

At hædre ham, ſom mildt udbreder
Blandt ſine Brødre Held og Lyſt,
Og dette Livs Elendigheder
Formilder med balſamiſk Trøſt,
At vække Verden til at finde
En ædel Drift til ſamme Navn,
Og lokke Øiet til at rinde
Ved Tanken om den Frommes Savn.

Hertil blev Sang fra Himlens Throne
Nedſendt, og Smag, og Vittighed;
Til dette Brug fik Harpen Tone,
Og Mandens Hierte Følſomhed,
Men, Ak! hvortit maa Dyd og Ære
Til Laſt og Skam ſin Krands afſtaae,
Den Krands, ſom ingen burde bære,
Hvis Siæl ei ſlægted Bernſtorfs paa.

Skal Marmor tale, Muser tie
Om denne Menneskenes Ven?
Skal ingen skiønsom Sang indvie
Den store Mand til Himmelen?
Kan og Camenens svage Kræfter
Naae sligt et Æmnes Værdighed?
Nei ydmyg higer den kun efter
At skimte Bernstorfs Evighed.

Hvad Troldoms Kunst har skabt det Mørke,
Som Danmark saa fordunklet har?
Siig, hvorfra Løgn fik Sandheds Styrke,
Og giennem Sekler Sceptret bar?
Den Løgn, at Slaveri ei krænker
Ærværdig Landmands sande Vel!
At Arbeid drives bedst i Lænker
Og med en underkuet Siæl.

Forgiæves Sandheds Middag straalte,
Omsonst Erfarings Stemme lød,
Despotisk Fordom ikke taalte,
At Kundskabs mindste Gnist frembrød:
Natur! du upartiske Moder,
Har du fornedret Mennesket?
At Broder eies skal af Broder!
Naar skrev du en saa grusom Ret?

Men Bernstorf var for stor at bære
Vankundigheds og Fordoms Baand,
Saasnart han føled, han var Herre,
Steeg som en Ørn hans stolte Aand
Op til den adelige Tanke
At ogsaa være Menneske,
Vidt uden for den snævre Skranke,
Som fængsler smaa Velgiørere.

"Stat op!" (saa lød en kierlig Stemme,
Der taled i hans rørte Bryst)
"Stat op, med Faderhuld at fremme
"Dit Godses Vel, og vær dets Lyst,
"Bryd, ædelmodig bryd de Lænker,
"Som tynge Landets Dyrkere,
"Hvo Eiendom og Frihed skiænker,
"Han skiænker Staten Borgere."

"Medynksom sku den stakkels Spæde,
"Som ei endnu sin Jammer veed,
"Hans Arvegods er Fædres Kiæde,
"Han fødtes tii Elendighed.
"Hvor synke de modløse Hænder!
"Skiænk Agermanden selv sin Høst!
"Strax virksom Iver ham antænder,
"Strax yder han sin Sveed med Lyst.

"Vær Fader! see hvor Dyden græder,
"Dens Spiir bortstødes med Foragt.
"Fortvivlelse giør slemme Sæder,
"Og Armod staaer med Last i Pagt.
"Byd Velstand og Tilfredshed hæve
"Din Undersaat op fra sit Fæ,
"Lad Æren i hans Barm opleve,
"Og adle ham til Menneske."

"See Hytten, hvor de barske Vinde
"Naae rystend' Olding i sin Krog!
"See Engens grønne Pragt forsvinde,
"Snart Vand og Mos dens Sted indtog;
"See den af Klinte skiulte Ager,
"Læs her, at Dyrkeren var Træl;
"Ja see det mavre Qvæg, som tager
"I sine Herrers Vaande Deel."

"O hvilken Mark, hvor skiøn og herlig!
"Hvor viid for din velgjørend Aand?
"Føl stolt dit Kald, og udræk kierlig
"En hielpsom viis og stadig Haand!
"Gak fro, naar du er mæt af Dage,
"Til dine Fædres Fred, og siig:
"Jeg lod en Efterslægt tilbage,
"Som jeg har selv giort lykkelig."

Saa lød den blide Røst, der førte,
O Bonde! din betrængte Sag,
Med villig Hu den Bernstorf hørte,
Og skynded frem din Frihedes Dag.
Det blotte Skin af Tab kan skrække
Den feige Egennyttens Søn,
Men Bernstorfs Mod kan intet svække,
Han i sit Offer seer sin Løn.

Forgieves Bierge sig opskiøde,
Beskiemmede de snart forsvandt,
Han gik sit Maal, som Helt, imøde,
Og kiæmpede, og overvandt.
Landmanden eier nu sin Ager,
Nu er ham Foraarsregn til Lyst;
Med trefold Fryd han nu modtager,
Af Himlens Haand en frugtbar Høst.

Arbeidsomhed sit Hoved reiser,
Og Ceres giver Flora Haand,
Meer aromatisk Stakken kneiser,
Meer kiernetungt er Høstens Baand.
Med Landmands Velstand Mod frembryder,
Hans Søn opdrages ei til Træl,
Men til at øve Borgerdyder,
Og bruge Rigdomsgave vel.

Hvad sieldent Monument henrykker
Din Siæl, forbauste Vandringsmand!
Hvor uligt hine Kunstens Stykker,
Der hyklede for en Tyran?
Siig Marmor! hvem du meest giør Ære?
Den dig fortiente, eller gav?
Hvor sødt taknemmelig at være!
Hvor stort, at leve i sin Grav!

Barbar! som dine Brødre plager,
Viig bort! thi Stedet helligt er!
Du Ophavsmand til Suk og Klager!
Hvor saare liden blier du her?
Smiil haanlig i dit Herresæde,
Og dit forhadte Spir udstræk!
Nyd umisundt den usle Glæde,
At være dine Slavers Skræk!

Men viid, og føl, hvor du foragtes
Af hver, som dig foragte tør!
Ret som et Udyr du betragtes,
Der stoler kun paa sine Kløer.
Kun slet en Rang dens Skiændsel dækker,
Som feider mod sit Fødeland!
Og den, som Bondens Velmagt brækker,
Tal, Statskunst! siig os, hvad gjør han?

Men Himlen blidelig velsigne
De ædle, vise, kiække faa,
Hvis Hierter dit, o Bernstorf! ligne!
Bekrandset deres Navn skal staae,
Og glimre stolt i Rygtets Tempel
Blandt velfortiente Borgere,
Og deres lysende Exempel
Skal aabne Verden Oinene.

Den store Tidspunkt fuld af Glæde
Jeg alt i Aanden forudseer,
Da Frihed skal paa Lænken træde,
Og Slaveri ei være meer.
Den kommer, Trællens Jubelhvile!
Den kommer vist, og Bernstorfs Aand
Skal høitidsfuld fra Himlen smile
Ned paa de sønderslidte Baand.

Edv. Storm.

Almeengavn,

Henrik Gerner.

Blandt de utallige Fortienester, hvorved Danmarks Archimed giorde sig værdig til den Roes:

At han ei tænkte for at naae
Den Lærdes Golde Navn allene,

og om hvilke i T. Rothes, O. Mallings, Th. Thaarups og Fleres Mindetaler over ham, findes de fornødne Efterretninger, vilde hans navnkundige Pompemachine i Dogven, ene være nok til hans Udødelighed. "Det — siger T. Rothe i sin nysnævnte Tale — taler selv med stærk Røst. Hvad 500 Mænd, hvad 500 brave Orlogsmatroser maatte trælle ved i tre Dage med tung Slid, med Harme mod Trælleslidet, og med Helbreds Svækkelse, det skaffe nu 24 Heste i 19 til 21 Timer, alt eftersom Skibet, der føres i Dokken, er stort. Det er lidet, at ved hvert Skibs Indsætning spares henved 200 Rdlr., altsaa aarligen mere end 2000 Rdlr., men at Mennesker spares, men at det fordærvende Slid falder paa Jernet og Træet, det er Andet."

Mellem de flere Sange, hvormed vore Digtere — der, som en smagfuld Tænker udtrykte sig, ellers ei pleie at besynge mechaniske Kunstværker — i Betragtning af dets Almeengavnlighed og Almeenvigtig-

hed hædrede dette Borgerværk, foretrækkes nedenstaaende, der almindelig er erkiændt, som et sandt Mynster i sit Slags, fra en Mand, der tilfulde kunde bedømme Værkets Værd, og fortolke dets Storhed.

Hr. Hendrik han sidder saa tankefuld,
Hans Hoved til Jorden mon hælde;
Det giør hannem Siælen saa sorrigfuld,
At Skjoldungens Stridsmænd mon trælle.
Nu snurre de Guldhiul for Gangernes Skrid,
Nu bruges kun Skioldungens Stridsmænd til
Strid!
Hil være Hr. Hendrik!

Hr. Hendrik han stander i hviden Sand,
Der maler han Streger saa mange;
Baade krumme og krused som Møllevand,
Baade rette og korte og lange.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Han kalder paa Tømmermand, kalder paa Smed,
Han viser dem Stregene sine;
De sige: Hr. Hendrik! hvorfore den Sveed,
Han svarer: for Brødrene mine.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

I to Gange tyve og fire Aar,
Hver Dannemand til stor Harme,
Af Skioldungens Flyhavn Vandet opgaaer
Ved trællende Sømænds Arme.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

De stolteste Kiæmper før der monne staae,
De trælled af Halsen fast Tungen,
Gud naade den Mand, fra sligt Arbeid skal gaae
Paa Havet, og værne for Kongen.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Jeg bygged saa mangen en Mølle før
For Jarler, og Klærker, og Bønder,
Jeg tænkte: Gud lønner den Mand, der giør
En Mølle, der Flyhavnen tømmer.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Saa grubled jeg baade ved Dag og ved Nat,
Jeg havde ei Tanker til Andet;
Indtil jeg fik see den Mølle saa brat
Opstaae ved min Haand ud af Sandet.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Og hør nu, I Hammer= og Øxe=Mænd,
Nu mærke I paa min Tale,
Før Vinden vifter de Streger hen,
Og førend, at Solen mon dale.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Saa viste han dennem heel tydelig
I Sandet de Møllestykker,
Han malte dem atter, enhver for sig,
De vare vel tusende Stykker.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Han talte de Tømmermænd Ørehug til,
Vog Slaget af Smedenes Hammer;
I tumle nu flux Eders Jern i Ild
Og slække de Egestammer.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

De Tømmermænd ginge med Hiernen fuld
Brat hen deres Dont at giøre.
En hugger en Axel, en Anden et Hiul,
Den tredie de Stolper føre.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

De Smedde de grinte af svarten Fiæs,
De kunde ei dette og dette.
Gak! sagde Hr. Hendrik, kun til Eders Es!
Jeg skal Eder Donten vel lette.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Han giorde nu Plader af Staal saa glat;
Med dem skal I mere vel finde;
I svinge kun Hammeren hurtig og glat,
Da maa I vel smedde i Blinde.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Det vared i Uger, det vared ei meer
End tyve og een til Ende;
Da feiled der ikke Stykker meer
Af Flyhavns Mølle behænde.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Der var Hr. Hendrik, han blev saa let,
I Sindet saa vel tilmode,
Af alle de Stykker giorde han eet,
Og flux stander Møllen paa Fode.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Saa spænder han Gangere otte an
Den Flyhavn straxen at tømme,
Det gruer i Hiertet paa hver Mand,
At see, hvor det Vand mon udstrømme.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Det undrer hver Mand, som tænker derpaa,
At ei i et Døgn tilende
Kan to Gang fire Ros mere formaae,
End femhundred Mand udi trende,
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Nu stander den Mølle i Kongens Flyhavn,
Nu trælle ei Skioldungens Helte;
Men Møllen skal synge Hr. Hendriks Navn,
Saalænge Skioldungen har Helte.
Nu snurre de Guldhiul o. s. v.

Vort gode Kronborg dem en Dyst
Forgiæves monne byde;
Dem Sverrigs Konge nær sin Kyst
Meest skudfri saae henflyde.
De stunde hid, dog ganske fri
De ei vort Kronborg slap forbi;
Og Kiøbenhavn med modigt Bryst
Seer Kampens Dag frembryde.

Snart ligger her bered til Slag
Den seiervante Fiende;
Men reen og god er vores Sag,
Den dog tilsidst maa vinde.
Vor Rets, vor Forbunds Sag er god,
Og vi har Mænd med Kraft og Mod,
Dem skræmmer ei paa Kampens Dag,
Selv overvældig Fiende.

Vor Flode, ei bestemt og bygt
For nogens Fred at bryde,
Kun at vor Ret paa Havet trygt
Vi kan, om vægres, nyde,
Endnu laae rolig, Stavn ved Stavn,
I vores fredelige Havn,
Ei Overmod, ei heller Frygt,
Befoel den ud at flyde.

Men mod ufremkaldt Overfald
  Og uforskyldet Fare,
En god Forskandsnings Vaaben skal
  Vor Ro og dens forsvare.
Men fremfor Alting værne den
Den Aand, det Mod hos vore Mænd,
Som mod ufremkaldt Overfald
  Os altid saaes forsvare.

Og yderst der vi lægge hen,
  Naar Angreb sees imøde,
Hvad Orlogskib vi har igien,
  Af Tiden halv lagt øde,
Alt forud Vrag, de stærke er
Blot ved de Mænd, som sættes der,
Allene ved, at det er Mænd,
  Der Vælden kan afbøde.

Nu var der Mænd, vor Orlogs Ziir,
  Dens evig faste Ære,
Selv Seireren ved Abukir
  Skal derom Vidne bære.
Med Britterskibe fire fem
Han maa anfalde hver af dem,
Gaae bort, og sende nye frem,
  Før de kan Taushed lære.

Men Taushed lære ei endda
De frygtelige Blokke,
Men rive Nelson Britter fra
I hele store Skokke;
Saalænge indtil vore Mænd
Har neppe en Kanon igien,
Og neppe Folk til den endda,
De lade sig ei rokke.

Saa stod det stolte Prøvesteen,
Som Lassens Mod opfyldte,
Saa brave Risbrighs Wagrien,
Blod begge overskylte.
Saa Brandt, dit Jylland, saa stod og
Du Braun! dit kiække Dannebrog,
Saa Kofods, Thuras Vrag, og slog,
I Mord og Død indhylte.

Nu med sin Hielper Liljenskiold
Sees diærv og rask fremskride,
Saa Rothe, trofast, sindig, kold,
Saa brave Fasting stride,
Saa unge flinke Willemoes,
Og Alle, Alle evig Roes
Erhverved sig, erhverved os,
Som Mænd, paa hvem vi lide.

Dit Siælland, Harbo! Fiendens Ild
Fra Toug og Retning river,
Trods Mod og Kraft den raser vild,
Og tabt og knust det driver.
Mendig, og Rendsborgs, Kronborgs Mænd
Og lille Elvens — hver og een,
Vort Fædreland, mens det er til
Sin Tak og Hæder giver.

Hvad kiæk retskaffen Stridsmand kan,
Som Hædersmænd I giorde,
Endog af skiønsom brittisk Mand
Det Eders Roes skal vorde;
Og Danmarks Kronprinds stod, og saae,
At han og vi kan lide paa
De Hædersmænd, som her holdt Stand,
Og giorde det, I giorde.

Og midt i rædselfuldest Slag
Og Drab fra begge Sider,
Da selv et Par af Fiendens Flag
Ad Masten ned der glider
Saa heiser Nelson fra sin Top
Det hvide Flag til Stilstand op,
Halvfemte Times Vaabenbrag
Han trættes ved omsider.

Det halve af vort Udenværk
 Saa kiæk ham fra sig støder,
At han skiøndt stridvant, kiæk og stærk,
 For haardt alt derved bløder.
Som værdig Fiende det anstod,
Han hylder Danskens Kraft og Mod,
Og midt i Striden — Landsmand, mærk!
 Han os med Fredsbud møder.

Vi streed mod syvfold Overmagt,
 Hvormange lod sig skrække?
Den høire Fløi blev ødelagt
 Af vores Blokskibsrække.
Men Gud skee Lov! vi har igien
En Smule meer, og vi har Mænd,
Hvis Mod, som disses, uforsagt,
 Ei bliver let at knække.

Der faldt for mægtig Fiendes Skud
 Ei blot de gamle Truge,
Af Orlogsrangen meest stødt ud,
 Lad ham dem kun ophugge!
De faldt i Fiendens Haand, og han
Dyrt kiøbte Brænde stak i Brand;
Til Skovning meer end Jern og Krud
 Han har paa det maatt' bruge.

Men ak! der sank i Seirens Favn
Saamangen ædel Kriger,
Hvis Død er Saar, er bittert Savn,
For Dannerkongens Riger.
De faldt som sande Ærens Mænd,
Held dem! Held dem, vi har igien,
Hvis Værd, og Roes, og Hædersnavn
Til de Henfarnes stiger.

Det Tab var tungt, og sørgelig
Blev derved Dagens Hæder!
Ved slige brave Sønners Liig
Med Føye Danmark græder.
Men Held os! vi som dem har fleer,
Og vee den Usling, hvo det er,
Som ymter om, at Fienden sig
Her ved en Seier glæder.

Den stolte Britte beder sig
Nok fri for det Slags Seier,
At byde midt i Kamp Forlig
Er ei just, hvad han pleier.
Vi tabte mangen ædel Mand;
Men Fienden da? mon færre han?
Nei Tab mod Tab, hans rundelig
Det, vi har liidt, opveier.

Men vi, vi vandt vor Fiendes Agt,
Europas, og vor egen.
Det blev for Verdens Øine lagt,
Vor Kraft den er ei vegen.
Vi vandt, at sluttet Forbund tro
Vi snart kan vente hædret Ro,
Vi vandt, vi vandt vor Fiendes Agt
Europas og vor egen.

Sig selv, sig selv end fyldest liigt,
Som altid naar det giældte,
Vort Fædreland endnu er rigt
Paa sande Orlogshelte.
Snart, snart skal disses Tapperhed
Gienbringe os den gyldne Fred!
Held os! vort Fædreland er rigt
Paa sande Orlogshelte.

C. Pram.

Skiærtorsdagskampen.

Uagtet Samleren, for at spare Rummet, har giort sig til Lov, af flere Digte over samme Emne, kun at meddele eet, har han dog i Henseende til hin vor Marathonskamp troet at kunne giøre en Undtagelse for nedenstaaende sandersKe Sang, noksom beklagende, at han maa nægte sig at giøre det samme for flere,

hvoriblandt især en Nyerups og Fredrik Schmidts fortiene at nævnes.

Den stille Vemods Andagtsdag
Saa kierlig smilte ned,
Hvi taug da Tempelklokkens Slag?]
Hvad brød da Kirkens Fred?
Den Tid, da Dydens Lærer døde,
De danske Helte skulde bløde,
For Krigens Torden, Krigens Ild
Er intet Tempel til.

Saa stolt af Ildsvælg uden Tal
Af Flaadens Overmagt,
Laae Nelson, — nær ved Danmarks Val
Og svoer med kold Foragt:
"Hør Danmark! mine Klokker ringe,
De Død og Undergang dig bringe;
Snart byder jeg saa stolt og glad
I Axels gamle Stad."

En Muur af faste Skibe stod
Trindt om den elskte Kyst,
Og roligt slog det danske Blod
I hver en Sømands Bryst.
"Din Haan allene, Sværm af Britter!
Ei denne faste Borg adsplitter;
Dig byder Mod og Retfærd Trods
Vi vente! kom til os!

Som Ørnen over høien Sky,
Paa Bølgen Nelson gled;
Og Tordenskrald og Vaabengny
Forkyndte Heltens Fied.
O Nelson, Fiskers danske Stander,
Du styrter ei, men overmander,
Ei vinder Hærens Overmagt
Dig Efterslægtens Agt.

Med fire Nelson slog mod een,
Og det er Danmarks Roes;
Den danske Kiækheds Prøvesteen
Og Lassen streed for os.
En Ring af svømmende Vulkaner
Omkordner Lassens kiække Daner;
Urokkeligt, som Skibet, stod
Hver Sømands Kiæmpemod.

Hurrah! skreeg Lassen: da det gialdt,
Nu Mænd! det glatte Lag!
Halvfiersindstyve Britter faldt
For første Tordenbrag.
Paa lige Bane Kugler suse,
Med høien Bue Bomber knuse,
Og Svovelsky paa Svovelsky
Omtaager Land og By.

Dog Lassen, Rafn, og Bille stod
 Enhver utrættelig;
De Britter prøve deres Mod,
 Og Døden hente sig.
Med Harm alt Risbrighs Svende vente,
Her kan du ogsaa Døden hente;
 Kom stolte Nelson! Vagrien
 Er ingen Voldsmands Ven.

"Nei Børn! brød Risbrighs blanke Sværd;
 "Først nærme Britten sig!
"Han er den fulde Hilsen værd;
 Der falde Liig paa Liig."
Huult dundrer denne fulde Hilsen,
Og brittisk Blod omstrømmer Nelson;
 "Fordømt! det danske Tordenslot
 Kun sigter alt for godt."

To Snese Orlogsørne gleed
 Forbi vor faste Vold;
Og overalt var Kampen heed,
 Og Mod de danskes Skiold.
Fra Lassens Taarn til Indfødsretten
Formørke Dødens Skyer Sletten.
 End under Fiskers Stander slog
 Det stolte Dannebrog.

Et Skud, o Braun! tog Haand og Sværd,
Endnu, som Mand du stod,
Bereed til vældig Ledingsfærd,
Men faldt i eget Blod.
"For Pligt og Ret jeg freidig lider,
Som Nelson uden Arm jeg strider."
Braun bæres bort fra Vaabendands
Med vunden Laurbærkrands.

Et Skud! — alt brænder Dannebrog,
Urokket Lemming staaer,
Hver Sømand kiæk, hver Fører klog,
Med dobbelt Manddom slaaer.
Høit vifte Flammens røde Vinger,
Og tifold Død hver Helt omringer;
Hver slaaer til sidste Tordenrør
Urokkelig som før.

Med stille Taarer Fredrik saae
Saamange Heltes Fald;
"Hvo vil ombord som Fører gaa?
Hvo følger Ærens Kald?"
Jeg, svarer Schrødersee: jeg iler
Trods alle Dødens Tordenkiler;
Han modig drog til Kampen ud,
Og faldt for første Skud.

Paa Holsteen vaier Fiskers Flag,
Nu Døden ene glad
Gridsk smiler til det fulde Slag
Og Kampens hele Rad.
Med centnertunge Tordenhammer
Han hver en Pram og Vimpel rammer,
Og hvor han rammer, overalt
En ædel Borger faldt.

End minder os en Bautasteen
Om Hauchs og Thuras Savn,
Og mangen Eeg og Laurbærgreen
Omskygger Heltes Navn.
De faldnes Børn og Enker græde,
Dog Hielp og Trøst er Danmarks Glæde.
Skiøn Døden er for Dan og Nor,
Thi Folkets Tak er stor.

Min Sanggudinde Borgerdyd,
Som adler Helten selv,
Dvæl ei ved Dagens Vaabenlyd,
Ei seer du Danmarks Held.
Hør Overvældens Strømme bruse,
Tilsidst de Danavirket knuse;
See hist paa blodomskyllet Vrag
Den stolte Nelsons Flag.

Men aldrig, aldrig nævner du
Hver Mand i Herrefærd,
Der streed som Otto Rud, og nu
Nedlægger hædret Sværd.
Du tvende ædle Skygger skimter,
Hvor Lynild giennem Skyer glimter,
De vie deres Sønner ind
Til daadfuld Borgersind.

Nei aldrig, aldrig nævner du
Hver Mand i Herrefærd,
Der streed som Tordenskiold, og nu
Nedlægger blodigt Sværd.
Vor Egede vor Rothe hædre
Det ædle Navn af deres Fædre,
Brandt, Harbo, Fasting, alle stod
I Røg, og Damp, og Blod.

Selv hist en Yngling modnes alt
Ved Dagens Aand til Mand,
Skiøndt Snese ved hans Side faldt,
Vor Willemoes holdt Stand.
Ei skal min Sang dig, Yngling! prise,
Kun Nelsons Roes dig Banen vise!
Thi skiænke Fædrelandets Flag
Dig mangen Hædersdag.

Paa hiin med Ildsvælg krandset O
Nu kneiser Fischers Flag,
End seer jeg Lassens Helte døe
I høist ulige Slag.
Hans Tordner dundre, knuse, kløve,
Og Brittens Øren evig døve,
Det aabne Vrag, det aabne Hav,
Blev mangen Heltes Grav.

"Nok! sagde Fredrik: Dannemænd!
I streed med Kraft og Held;
Dans gamle Hæder staaer igien
Saa fast, som Dovrefield.
Forskudte Vrag er Fiendens Vinding,
Men Folket krandser Eders Tinding.
Velkommen hver en Orlogsmand
I hævnet Fædreland."

Og Nelsons hvide Vimpel bad
At standse Dødens Gang;
Nilstrømmens Seierherre bad,
Som ellers stedse tvang.
Ti, Torden! bød vor ædle Fyrste:
Vi efter Frænders Død ei tørste;
Men aldrig brydes Nordens Pagt
Af Nogens Overmagt.

Jeg Helteskygger svæve saae
Til Kongedybet ned,
Og hørte sagte Stemmer spaae:
"Med Dan og Dyden Fred!"
Og pludselig taug hver en Torden,
Og Fredens Engel hilste Jorden.
En blid og hellig Gysen foer
Igiennem Dan og Nor.

Og Hvidtfeldts ædle Skygge stod
Endnu paa Dannebrog,
"I, Brødre! stred med Hvidtfeldts Mod,
Og luttres, som I slog."
Som Heklas Svælg et Svælg af Flammer
Med tusend Tordner Skyen rammer,
Held, gamle Dan! hver Fiende vee!
Det skee! det skee! det skee!

L. C. Sander.

Dansk Sømandskiækhed.

Carl Jessen.

Paa samme Tid, som den brittiske Regiering vilde give sig Mine af at være den angrebne Deel ved de Fiendtligheder, der foranledigede den uforglemmelige Skiærtorsdagskamp, havde den afsendt Befaling at borttage Danmarks vestindiske Eiendomme, og opbringe alle danske og svenske Skibe i disse fierne Farvande. I Følge heraf overfaldt da og to engelske Fregatter, en paa 26 og en paa 22 Canoner, den uden nogen Formodning om Fiendtlighed seilende danske Brig Lougen, ført af Captainlieutenant Carl Jessen, men bleve saaledes modtagne, at de uagtet al deres Overmagt efter en Times Fægtning, maatte rømme med Skamme. Britterne selv fandt denne Strid saalidet hæderlig for deres Flag, og saa ærefuldt for Dannebrog, at en engelsk Tidende endog opkastede det Spørgsmaal: hvorfor to engelske Fregatter ei havde opbragt een dansk Brig? for selv at kunde give til Svar: fordi der behøvedes fire.

Og det var Carl Jessen, den gieveste Mand,
Han pløied atlantiske Bølge;
Da kom to Britter, og duved ham an:
Jeg vil det ret ikke fordølge.

De talte ham til med tordnende Røst,
Men ei var han seen til at svare;
Thi een imod tvende at prøve en Dyst
Det tyktes ham slet ingen Fare.

De bretlandske Svende gav Skud paa Skud,
Men Carl holdt dem mandig fra Livet;
Han sparede hverken paa Lod eller Krud,
Men dygtige Lag blev dem givet.

Saa hidsed han Seil i høien Raa,
Og søgte Sanct Thomas at vinde,
Han vidste at seile, og vidste at slaae,
Det maatte vel Britten befinde.

Med blodige Pander og hullede Skrog
De vendte med Skamme tilbage,
Men hædret og høi vaier Dannebrog,
Ei Britten det magter at tage.

F. Schmidt.

Svar paa fremmed Pral.

b) Løgnene.

Under det brittiske Rantog i Siælland havde en engelsk Officeer i et Huus, hvor han havde taget Qvarteer, forefundet det Kobber, der forestiller Lougens nysnævnte ærefulde Fægtning; forbittret over denne Nationalydmygelse, skrev han neden under Kobberet: a damn'd lie (en fordømt Løgn).

Da nu ikke længe derefter Carl Jessen paa en Tid, da her ikke allene vrimlede af Britter i vore Farvande, men endog Kiøbenhavn var erklæret strængt bloqveret, bragde Orlogsskibet Prinds Christian hid i Behold fra Norge, hvor de engelske havde sendt en Eskadre hen at afhente det, tilligemed Orlogskibet Louisa Augusta, foranledigede hiint brittiske Skryderi følgende Velkomstsang til hin ædle Søkriger, som Undertegnede har troet at kunne optage her.

Du veedst det vel, at Løgn det er —
Saa har en Britte sagt og skrevet:
Du eengang før i Orlogsfærd
Har Overmagt tilbagedrevet.
Du selv ei tvivle tør derpaa;
Thi hvad en Britte skrev, maa staae.

Og Løgn det vel og være maa,
Hvad Britten skrev i hine Dage:
At to Fregatter lod dig gaae,
Da fire skal til dig at tage.
Naar Britte løiter Britte, bedst
Man troer da den, som praler meest.

Vel ogsaa Løgn, at han som gik
Til Christiansand for dig at hente,
Kun lidet for sin Reise fik,
Og uden dig tilbage vendte.
Saasnart han sig umaged did,
Du flux ham fulgte uden Strid.

Og er den Løgn fordømt og stor —
Som jeg da let mig forestiller —
At Britten i den Færd erfoer,
At der i Norge og var Biller.
Dog hvo veed da, om vist det er,
At der har været Biller her?

Fremdeles Løgn, at snild, som kiæk
Blandt dem, der laae for dig at fange,
Ved Nattetid du seiled væk,
Saa deres Næser blev saa lange.
Hvor torde vel en dansk saa fræk
Med Havets Herrer spille Giæk?

Og fremfor Alting Løgn det var:
At du hertil er arriveret.
Nys Captain Fraser skrevet har:
At Kiøbenhavn er strængt bloqveret;
Og Løgn officialiter
Om Britten ei at tænke er.

Og Løgn det da og være maa,
Som Britten da og bedst maa vide,
Endskiøndt for os det synes saa,
Augusta laae ved Christians Side;
Men nægter Britten det, man jo
Ham mere end sig selv bør troe.

Ja, naar man Alting drøfte vil,
Maaskee endog det Løgn tør være,
At der var en Carl Jessen til,
Som var, hvad Danske Sømænd ere.
Før Tro til noget fæstes tør,
Man Britten først adspørge bør.

Og er det Løgn, at vakker Tugt —
Tro, jeg bekiænder det med Smerte —
De stolte i Skovshoveds Bugt,
Af Jessens Orlogsbrødre lærte;
Og Løgn, at som i Julers Old
Er danske Søgut kiæk og bold.

Og er det Løgn, at Dannerflag
End vaier med sin gamle Ære,
Og at til Danmarks sidste Dag
Dets Hæder skal vor Stolthed være.
Saa være Alt da Løgn og Tant,
Og kun, hvad Britten siger, sandt.

K. L. Rahbek.

Kiækheds Erindring.

Willemoes.

Mellem dem, Skiærtorsdags Heltekamp overantvordede ikke blot til Fædrelandets men til Fremmedes og Fienders beundrende Høiagtelse, var denne unge Kriger, som med det gernerske Flydebatterie saaledes udmærkede sig, at den engelske Befalingsmand, Seiervinderen ved Abukir, Admiral Nelson lagde Mærke til ham, og efter Vaabenstilstanden forespurgde sig om ham. Da Engelland giemte det troløse Sværd i Balgen, for at oppebie en beleiligere Time, gik han med Kongelig Tilladelse i russisk Tieneste, men ved Tidenden om det brittiske

Mordbrandstog ilede han tilbage at hellige sit skiændig overfaldne Fædreland sin Arm og sit Mod. Samme Efteraar udmærkede han sig, som hans Digter i en kort Indledning til en anden Sang om ham udtrykker sig, ved det Heltemod, hvormed han trodsede alle Farer, og førte Krigerne midt imellem Bretlands de talrige Snekker.

Da man i følgende Foraar kaarede Officerer til det ved Carl Jessens Kiækhed og Snildhed biergede Orlogsskib Prinds Christian faldt Valget, tilligemed de fra Skiærtorsdagskampen hædrede Krigere, Carl Rothe, og Top, ogsaa paa ham.

I Martio beordredes dette Linieskib til Beltet at giøre det ryddeligt for engelske Krydsere, der vilde giøre de hidbestemte allierede Tropper Overgangen stridig. Underveis blev det indhentet og omringet af engelsk Overmagt, og efter en heltemodig Forsvarskamp omsider erobret, og brændt. I denne Heltekamp fandt den tapre Willemoes Heltedød.

Kommer hid, I Piger smaae!
Strængen vil jeg røre,
Taarer skal i Øiet staae,
Naar min Sang I høre;
Om saa bold en Ungersvend,
Alle fagre Pigers Ven,
Sørgelig jeg siunger.

Vaaren er nu kommet nær,
Dagene sig længe,
Vaaren har I Piger kiær,
Blomster groe i Enge;
Dog I skal i sene Aar
Mindes, at I saae en Vaar
Med bedrøvet Øie.

Ak! thi før sig op af Jord
Blomsten kunde trænge,
Falmede en Blomst i Nord,
Som skal mindes længe;
Willemoes var Blomstens Navn,
Og ei glemmes tunge Savn
Midt i Blomsterflokken.

Han var Dreng, men stod som Mand,
Medens I var spæde,
Staae og slaae for Fædreland
Var den Unges Glæde.
Strømmen gaaer mod Kiøbenhavn,
Kongedyb er Strømmens Navn,
Der blev Helten viet.

Drengen voxte op til Mand,
Barnlig dog i Sinde
Maatte han paa Sø og Land
Alle Hierter vinde:
Sømænd bare ham paa Haand,
Og den fagre Liljevaand
Gav ham sin at kysse.

Gierne han paa Haand og Mund
Hende kysse vilde,
Lod sig og en liden Stund
Vel i Snarer hilde;
Men han var og blev en Mand,
Kiæk han drog til fremmed Land
Manddoms Værk at øve.

Sælsomt i hans Aand det lød:
Hører du, det dønner!
Dannemark er stædt i Nød,
Kalder sine Sønner.
Og som gamle Danmarks Søn
Fløi han mod det hule Døn
Fædreland at værge.

Ak! den Giæve kom, og saae
Fædrelandet bløde,
Hvor de stolte Snekker laae,
Var saa tomt og øde;
Disse Snekker var hans Hjem,
Han opvoxed mellem dem,
Stred i deres Skygge.

Dertil var fra Hedenold
Hid til sidste Dage
Disse Snekker Danmarks Vold,
Vold foruden Mage;
Sorg og Harm i Heltens Sind
Maatte da vel gange ind,
Følge Ham til Graven.

Vinter leed og Isen brast,
Over brede Vande,
Kristjan med sin høie Mast
Lod fra Norrig stande,
Helten stod saa rørt i Sind,
Store Taarer faldt paa Kind,
Der han Snekken skued.

Kiære Snekke, hilset vær!
Saa tog han til Orde,
Sømmelig er vist din Færd
Med de høie Borde;
Ak! men det er Hiertesorg,
At kun af den stolte Borg
Staaer et enligt Kammer.

Høie Magter, I som slog
Dannemark med Jammer,
Lad mig til min Afgang dog
Boe i dette Kammer!
Men skal ogsaa det forgaae,
Lad mig først da Bane faae
Paa dets røde Tilje!

Snekken seiled under Ø,
Kiæmper var omborde,
Vikinger laae trindt paa Sø,
Dog den seile torde.
Vikinger sig flokked brat,
Leired sig i dunkle Nat
Om den prude Snekke.

Hist i Nord gaaer Odden ud
Mellem høie Bølger,
Der blev Døn af stærke Skud,
Kristjan ei sig dølger;
Men som gamle Kristian
Staaer han fast paa danske Strand,
Skiøndt hans Blod udrinder.

Bretlands Viking, har du Mod
Til med mig at sande,
At du maatte give Bod
Til de danske Vande,
Bod til gamle Dannebrog,
Som du nys uheiset tog
Med saa ringe Møie?

Snart ei saaes meer dit Flag,
Om for dine Skibe,
Hvad du gav for Kristjans Vrag,
Prisen skulde blive;
Ringe blev paa Hav din Roes,
Om du fandt en Willemoes,
Paa hvert Skib du borded.

Willemoes! du maatte gaae
Andet Hiem at finde,
Taarer i vort Oie staae,
Men de tør ei rinde;
Ak! thi vilde vi, at du
Skulde vanke her endnu,
Kristjan overleve?

Herren var det, som til sig
Kaldte Livets Flammer,
Ved hans Tempel til dit Liig
Lave vi et Kammer,
Over dine Kiæmpebeen
Reise vi en Bautasteen,
Give Stenen Mæle.

Hører det, I Piger smaa?
I maae ikke græde,
Men naar over Eng I gaae
Mellem Vaarens Spæde;
Binder da af dem en Krands
Parrer Blomsterne med Sands
Til den Faldnes Ære!

Hvis det rørte Hiertes Sang
Hiertet røre kunde,
Siunger den da mangengang
I de stille Lunde;
Siunger den ved breden Strand
Naar hen over hvide Sand
Woven sagte triller!

N. F. S. Grundtvig.

